Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-һээ гарана | № 304 (14415) | 1976 оной декабриин 29, среда | Сэн 2 мүнгэн.

1977 ОНОЙ ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТЕХНИКЭ САГ БОЛЗОРТОНЬ, ЭРХИМ ШАНАРТАЙГААР ЗАҺАБАРИЛЖА, БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР АШАГЛАХА ТАЛААР БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ КОЛХОЗ БОЛОН СОВХОЗУУДАЙ, «СЕЛЬХОЗТЕХНИКА» НЭГЭДЭЛЭЙ ПРЕДПРИЯТИИУУДАЙ ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ

СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

Хүдөө ажахын материально-техническэ үндэһэ һуури саашадань бэхижүүлхэ талаар партии болон правительствын хараалһан зорилгонуудые удаа дараалан бэелүүлэн, областной партийна организациин, совет ба хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэри доро республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын үйлэдбэри саашадань хүгжөөхэ, электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгын хэмжээе, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ эрхэ байдал хангаха талаар горитой амжалтануудые туйлаһан байна.

Республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ энэ табан жэлдэ ехэ зорилгонууд табигданхай. Ороохо тараа үйлэдбэрилгые саашадань бүри ехэ болгохо, нийтын адууһа малда тэжээлэй һайн бааза байгуулха асуудалнууд арбадахи табан жэлдэ республикын механизаторнуудай гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Тиигэхэ зуураа тэжээлэй ургамалнуудые ехээр тарижа, мүн хээрын сабшалангай ургаса дээшэлүүлжэ, тэжээлэй бааза бэхижүүлхэ зорилго табигдана.

Эдэ харюусалгатай зорилгонуудые шиидхэлгэ хадаа бидэнэрһээ, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдһээ сүм дулдыдаха зэргэтэй гэжэ ойлгонобди. Ажахы бүхэндэ бии байгаа элдэб янзын орёо техникэ үндэр бүтээсэтэйгээр хэрэглэхэ, тэрэнние саг болзортонь, һайн шанартайгаар заһабарилха, техническэ харууһа һайнаар хэхэ, мүн зүбөөр хадагалха хэрэг бидэнэй гол зорилго болоно. Трактор, комбайн, машина болон бусад түхеэрэлгэнүүдые саг үргэлжэ техническэ талаарнь бэлэн байлгаха, ашаглалгын бүхы үе соо тэдэнние бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ хэрэг бидэнэй нангин уялга болоно. Нийтын адууһа мал һайн шанартай тэжээлээр гүйсэд хангаха, тэжээл буйлуулгын цехүүдые таһалгаряагүй хүдэлгэхэ, малай тэжээл һайнаар буйлуулха, адууһа малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ талаар ажахынуудан бусад мэргэжэлтэдтэй адли бидэнэр, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд харюусалгатай байнабди.

Шэнэ жэлһээ эхилжэ мал ажалай хүдэлмэри комплексноор оньһожоруулха, илангаяа үнеэдые һааха, уһалха, тэжээл тараажа үгэхэ, шэбхэ сэбэрлэхэ хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулха зорилготойбди. Үбэлжэлгын үедэ бүхы гүүртэ болон отарануудай залуу малда уһа бүлеэдхэжэ үгэхэ хүдэлмэри эмхидхэхэбди.

Мүнөө үедэ колхоз болон совхозуудта, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй аймагуудай предприятинуудта хабарай тарилгада техникэ бэлдэхэ, механизаторнуудай бүгэдэ нийтын һуралсалда шэнэ кадрнуудые бэлдэхэ, тэдэнэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ, машинно-тракторна паркые техническэ талаар хангаха баазануудые бариха ба малай фермэ болон комплекснуудта оньһожоруулгын хэрэгсэлнүүдые түхеэрхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1976 он) Пленум дээрэ Л. И. Брежнев үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ тэмдэглээ һэн: «Мүнөө үедэ хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ асуудал гээшэ түбхын түрүүндэ тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ тухай асуудал мүн гэжэ үшөө дахин онсолон тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб. Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ гүрэнэй зорюулжа байгаа айхабтар ехэ хүсэ зөөрые ухаансараар, эээн ёһоор ашаглаха, газарта гамтайгаар хандаха, гектар бүхэнһөө, һомологдоһон түхэриг бүхэнһөө, тонно үтэгжүүлгэ бүхэнһөө эгээл ехэ ашаг үрэ абаха гээшэ манай урдахи юрэнхы зорилго болоно».

КПСС-эй XXV съездын, партиин ЦК-гай октябриин (1976 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй заабаринуудые хүтэлбэри болгон бидэнэр, Буряадай АССР-эй колхоз болон совхозуудай, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй предприятинуудай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд 1977 оной хабарай тарилгада хүдөө ажахын техникэ саг болзортонь, эрхим һайн шанартайгаар бэлдэхын түлөө арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилготойгоор иимэ уялгануудые абанабди гэбэл:

— тракторнуудые, тарилгын ба газар элдүүрилхэ машинануудые заһабарилжа, тарилгада бэлдэхэ хүдэлмэрые 1977 оной апрелиин 1 болотор сүм дүүргэхэ, тиихэдэ «Сельхозтехникын» мастерскойнуудта 1750 трактор, трактор ба комбайнуудай 1230 двигатель заһабарилха;

— таряа хуряадаг комбайнуудай 30 процентһээ бага бэшыень үбэлэй үедэ заһабарилха, тиихэдэ таряа хуряалгын бүхы техникые 1977 оной августын 1 дэ заһабарилжа дүүргэхэ. «Сельхозтехника» нэгэдэлэй мастерскойнуудта таряа хуряалгын 600 комбайн, 1000 вариатор заһабарилха;

— үбһэ хуряалгын бүхы техникэ июниин 25 болотор, силосэй ургамалнуудые хуряадаг комбайнуудые — июлиин 25, хартаабха хуряадаг комбайнуудые августын 25 болотор сүм заһабарилха;

— заһабарилгын хүдэлмэридэ шэнэ онол аргануудые, түрүү технологи үргэнөөр хэрэглэхэ, заһабарилгын хүдэлмэриин шанар эрид дээшэлүүлхэ;

— бүхы ажахынуудта техникэ хадагалха байрануудые хабар-зунай үедэ барижа, түхеэрэлгэнүүдээр хангаха, мүн соёлой ажаһуудалай болон коммунальна байрануудтай полевой стануудые түхеэрхэ. Бүхы машинануудай ажалһаа сүлөө болоходо, ГОСТ-ын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан һайнаар хадагалха хүдэлмэри эмхидхэхэ;

— бүхы тракторнуудые, комбайн болон автомобильнуудые заправка хэхэ һайн түхеэрэлгэнүүдые бэлдэхэ, ашаа шэрэхэ ба оньһожоруулагдаһан хүдэлмэридэ хараалагдаһан дизельнэ түлишын 3 процентһээ, бензинэй 2 процентһээ бага бэшые алмаха.

«Сельхозтехника» нэгэдэлэй коллективүүд иимэ нэмэлтэ уялгануудые абана гэбэл:

— тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ бүри үргэнөөр хабаадалсадаг болохо, 9,5 мянган гектар талмайда культуртехническэ хүдэлмэри хэхэ, 90 мянган гектар талмайда минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, 350 мянган тонно нютагай үтэгжүүлгэ бэлдэжэ, сабшалан ба таряаланда гаргаха, 90 мянган гектар таряалангай газар буртаг ногооноо химическэ аргаар сэбэрлэхэ;

— техническэ хангалгын шанар һайжаруулха, колхоз болон совхозуудай машинно-тракторна паркын 65 процентһээ бага бэшыень «Сельхозтехника» нэгэдэлэй мэргэжэлтэд ба ажахынуудай мастер-наладчигуудай хүсөөр хангадаг болохо;

— ороохо таряа сэбэрлэдэг, хатаадаг пунктнуудые, ногооной гурил бэлэдхэдэг АВМ агрегадуудые ба тэжээл буйлуулдаг цехүүдые бултыень техническэ талаар хангалгада абаха;

— малай томо бүхы фермэнүүд болон комплекснуудай машина ба түхеэрэлгэнүүдые техническэ талаар хангалгада абажа эхилхэ. Тиигэхын тула «Сельхозтехника» нэгэдэлэй 5 аймагай предприятинуудта техническэ хангалгын стационарна пунктнуудые түхеэрхэ. Малай томо бүхы фермэнүүд болон комплекснуудта слесарь-наладчигуудай, бусад хүдэлмэрилэгшэдэй ажаллаха һайн байрануудые түхеэрхэ. Электро-түхеэрэлгэнүүдые, үнеэдые һааха оньһон түхеэрэлгэнүүдые, бүхы транспорт, тэжээл буйлуулха бүхы машинануудые болон бусад техникэ найдамтай һайнаар ашагладаг болохо;

— хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхын тула эрдэм наукын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэл болон уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри саашадань һайжаруулха.

Механизаторнуудай кадрнуудаар гүйсэд хангагдаһан байжа, тэдэнэй мэргэжэл шадабарине дээшэлүүлһэнэй ашаар лэ бүхы техникые һаадгүй һайнаар хүдэлгэжэ болохо гээд бидэнэр ойлгонобди. Хүдөө ажахын техникэ залуу эхэнэрнүүдэй шудалха хүдэлөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхын түлөө республикын мэдээжэ эхэнэр-механизаторнуудай һайн һайхан үүсхэлые бидэнэр һайшаан дэмжэнэбди. Механизаторнуудай бүгэдэ нийтын һуралсал үбэлэй сагта эмхидхэжэ, 1660 трактористые, тэрэ тоодо 500-һаа үсөөн бэшэ эхэнэр трактористнуудые һурган гаргаха уялга абанабди. Юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулинуудай ахамад классуудай һурагшадай дунда механизаторнуудые бэлдэхэ хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ туһалжа, һуралсалай энэ жэлдэ 1100 механизаторые бэлдэн гаргаха. Механизаторнуудай мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ һуралсал эмхидхэжэ, 1977 ондо ажахы бүхэнэй бүхы трактористнуудай 40 процентһээ бага бэшыень I, II классай мэргэжэлтэй болгохо.

Ажалай эмхидхэл саашадань һайжаруулхын, машина болон бүхы техникэ үндэр бүтээсэтэйгээр хэрэглэхын тула 1977 ондо хартаабха тариха, харууһалха, хуряаха оньһожоруулагдамал 140 звено, овощ ургуулха — 115, кукуруза — 240, кузику тарижа ургуулха 140, луговодуудай 150, ургаса хуряалгын үедэ хүдэлхэ хуряалгын транспортна 960 звено эмхидхэхэ.

1977 оной хабарай тарилгада хүдөө ажахын техникэ саг болзортонь, һайн шанартайгаар заһабарилжа, машина болон бүхы түхеэрэлгэнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ, арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахыень республикын колхоз болон совхозуудай, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй предприятинуудай бүхы механизаторнуудые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые уряалнабди.

Буряадай АССР-эй колхоз болон совхозуудай, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй предприятинуудай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй 1976 оной декабриин 24-дэ болоһон зүблөөн дээрэ социалис уялганууд зүбшэгдэжэ, баталагдаһан байна.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДТЭ, ВЦСПС-тэ

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВЦСПС социальна хүгжэлтын ба арад зоной байдалые саашадань улам һайжаруулха асуудалаар КПСС-эй XXV съездын тодорхойлон хараалһан программатай зохилдуулан, арадай ажахын үйлэдбэриһөө гадуур һалбаринуудта ажалладаг, дундуур түлөөһэ абадаг хүдэлмэрилэгшэдэй түлөөһэнэй хэмжээн ба салин хүлһые нэмээлсэн, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин түлөөһэнэй доодо хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай тогтоол баталан абаба.

31 миллион хүдэлмэрилэгшэдэй салин түлөөһэн дунда зэргээр 18 процентээр нэмээгдэхэ. Гүрэнэй зүгһөө жэлэй тоосоогоор 7 миллиард үлүүтэй түхэриг эдэ зорилгонуудта гаргашалагдаха болоно.

Гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, социальна тэдхэлгын, физическэ культурын ба спортын (энэнэй урда тээ түлөөһэнэйнь хэмжээнэй ба салингайнь нэмээгдэһэн хүдэлмэрилэгшэдһөө бэшэн дэ): соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай, театрально-харуулалгын предприятинуудай;

худалдаа наймаанай ба эдеэ хоолой, материально-техническэ хангалгын, ажаһуудалай болон бэлэдхэлэй; гэр байрын ба коммунальна ажахын; хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, харуулай;

научно-шэнжэлгын эмхи зургаануудай, конструкторска ба проектнэ эмхинүүдэй, тоолон бододог центрнүүдэй, эрдэм наукын бусад эмхинүүдэй;

гүрэнэй захиргаанай зургаануудай, ажахын эмхинүүдэй, сүүдэй ба прокуратурын, кредитнэ ба гүрэнэй страхованиин эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлһэн нэмээгдэхээр хараалагдана.

Нийтын мэргэжэлнүүдтэй хүдэлмэрилэгшэдэй — медицинскэ сестрануудай, санитарканууудай, фармацевтнүүдэй, яслинуудай хүмүүжүүлэгшэдэй, библиотекарьнүүдэй ба клубай хүдэлмэрилэгшэдэй (илангаяа хүдөөгэй), наймаалагшадай, үйлэдбэриһөө гадуур һалбаринуудай бусад олон категориин хүдэлмэришэдэй, мэргэжэлтэдэй ба алба хаагшадай салин түлөөһэн горитойгоор нэмээгдэхэ гэжэ хараалагданхай.

Салин ба түлөөһэнэй шэнэ хэмжээнүүд удаа дараалан хүсэндэе оруулагдаха. Холын хойто зүгэй районуудта, тэдээндэ адлидхагдаһан нютагуудта, мүн Алас-Дурнын, Сибириин ба Европын хойто зүгэй районуудта — 1976 оной декабрь — 1977 оной февраль соо, Ураалай, Казахстанай, Дунда Азиин районуудта, Волго-Вятска районодо, Поволжидо — 1977 оной декабрь соо нэмэхэ. Ороной ондоо районуудта эдэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгын болзорнууд энэ табан жэлэй удаадахи жэлнүүдэй түсэбүүдээр тодорхойлогдохо.

Хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгые улам һайжаруулха, ажалай ба үйлэдбэриин эмхидхэлые бүри нарижуулха, хүдэлмэриин түрүү онол аргануудые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабарине дээшэлүүлхэ, гүрэнэй ба ажалай журам бэхижүүлхэ, предприятинууд, организацинууд ба эмхи зургаануудые томодхохо, захиргаанай бүридэл байгууламжые сомор болгохо нэмэлтэ хэмжээ ябуулгануудые хараалха ба бэелүүлхыень СССР-эй министерствэнүүд ба албан зургаануудые, союзна болон автономито республиканууудай Министрнүүдэй Соведүүдые, хизаарнуудай, областьнуудай, округуудай, городуудай ба районуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые, профсоюзай зургаануудые, предприятинуудай ба эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет болон ВЦСПС уялгаба.

Ажалай бүри һайн үрэ дүнгүүдые туйлалгын талаар хүдэлмэрилэгшэдэй материальна оролдосо зүдхэмжые ехэ болгохо, хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгын шанар һайжаруулһанай түлөө материальна урмашуулгын түрүү гуримуудые бүхы аргаар нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаха һотой. Түлөөһэнүүдтэ (салин хүлһэндэ нэмээгдэхэ урмашуулгын түлөөһэ тогтоохо, хүн зондо үзүүлэгдэдэг туһаламжын түхэл шэнжэнүүдые үргэдхэһэнэй, шанарыень һайжаруулһанай түлөө шагналгын гуримуудые үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ хараалагдана.

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет болон ВЦСПС эдэ хэмжээ ябуулгануудай удха шанарые тайлбарилан ойлгуулха зорилготой нийтэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхыень, ажалай түлөөһэнэй шэнэ гуримуудые бэелүүлхэ бэлэдхэлдэ түрүү хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдые олоор хабаадуулхыень партийна, Соведүүдэй, профсоюзна ба комсомолой эмхинүүдые, министерствэнүүдэй, албан зургаануудай, предприятинуудай, организацинуудай ба эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалаа.

Хүн зоной материальна ба сэдьхэл бодолой эрилтээр хэрэглэмжые бүри хүсэд дүүрэнээр хангахын, тэдэнэй гэгээрэл болон болбосоролой хэм хэмжээе улам дээшэлүүлхын, совет хүнүүдэй медицинскэ хангагдаса, ажалай, ажаһуудалай ба амаралтын арга боломжонуудые һайжаруулхын, үзүүлэгдэдэг туһаламжануудай шанар, хүдэлмэриин ашаг үрэ улам дээшэлүүлхын тула ажалай эдэбхи ба зохёон байгуулхы үүсхэл улам бадарган ахыень арадай ажахын үйлэдбэриһөө гадуур һалбаринуудай хүдэлмэришэдые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет болон ВЦСПС уряалба.

АРБАН ҮДЭР СОО—500 МЯНГА

Ленинэй ордено локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд 1976 оной даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абаад, жэлэй эхинһээ ехэ шангаар хүдэлжэ байна. Заводой олонхи цехүүдэй коллективүүд һайн шанартай продукци ехээр гаргажа, һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг болоо.

Локомотив хубсаралгын, аппаратна, вагонуудые хабсаргадаг, газо-кислородно цехүүдэй коллективүүд энэ жэл ажалдаа һайн үрэ дүн туйлажа, бэшэнэй дундаһаа шалгарна. Дээрэ дурсагдаһан цехүүдэй коллективүүд жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид—декабриин 20-до дүүргээ. Эдэнэр жэлэй дүүрэтэр үшөө 500 мянган түхэригэй продукци гаргаха зорилготой.

Ц. АЮШЕЕВ,
ЛВРЗ-гэй парткомой секретариин орлогшо.

АЖАЛША БҮЛЭ

Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Мухамед Фатыхович Зайнуллин габшагай ажалаараа шалгарна. Һүүлэй найман жэлэй туршада хонидые харууһалжа, дүршэлтэй болоһон энэ нүхэр жэлһээ жэлдэ үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдэжэ, гарза хоролтогүйгөөр үнгэргэдэг заншалтай.

Энэ жэлдэ Мухамед Фатыхович нүхэртэйгээ, хүбүүтэйгээ сүг хүдэлжэ, үбэлжэлгэдэ эртэнһээ бэлдэжэ эхилһэн юм. Хонидоо үнгэрһэн зунай, намарай һаранудта шэмэтэй ногоондо бэлшээжэ, һайнаар таргалуулһан байна. Мүнөө хонидойнь байра хүсэд дулаалагданхай. Досоонь ороходо, һаруул, хуурай, дулаахншье. Хонидын гол түлэб февраль һарада хурьгалха юм. Тиигэбэшье дүршэлтэй хонишон тул абалгада бэлдэлгэеэ дүүргээ шахуу. Нарай хурьгадта дэбдихэ хуурай хохир суглуулагданхай. Отарын үүжам хорёо соо шэмэтэй үбһэн зөөгдэжэ зохидхоноор һурилэгдөө. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, бүхы юумэниинь өөһэдынгөө һуури олонхой, эзэнэйнгээ нарин нягта, ажалда оролдосотойе элихэнээр гэршэлнэ.

— Хонидоо зоотехническэ заабаряар табигдаһан тэжээлэй рационой ёһоор эдеэлүүлнэбди. Үнгэрэгшэ зундаа үбһэн, бусад тэжээл урданайхиһаа бага бэшээр бэлэдхэгдээ. Үбэлжэлгые гарза багатайгаар дабажа гараха аргатайбди, — гэжэ ахалагша хонишон нүхэр Зайнуллин тэмдэглэнэ.

1976 ондо ажалша бэрхэ энэ бүлэ хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо абаха аад, 3400 грамм хайшалһан байгаа. Тиихэдэ хонин бүриһөө хурьга абажа, гарзагүйгөөр түлжүүлһэн юм. Энэ намартаа тэдэнэр 680 толгой түлгэ хони даажа абаад, үбэлжэжэ байнхай.

Колхозой бэрхэ хонишодой нэгэн нүхэр Зайнуллин арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абаха, 4500 грамм нооһо хайшалха зорилготой. Энэ социалис уялгаяа урагшатай һайнаар дүүргэхын тула мүнөө найдамтай үндэһэ һуури табиһыень тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүнөө Зайнуллинтанай бүлэ хараалһан зорилгоо хүсэлдүүлхын тула бүхы арга боломжоо элсүүлэн ажаллана.

Р. ДОНДУКОВ,
манай корр.

Дүршэлтэй агроном

Тамара Федоровна Дубкова 20 жэлэй саада тээ хүдөө ажахын институт дүүргээд, Буряад орондо ажаллахаяа ерэһэн юм. Тэрэ гэһээр таһалгаряагүй Кабанскын аймагай «Шергинскии» совхозой ахамад агрономоор ажаллажа байна. Энэ үе соо тус совхоз газар таряалан эрхилхэ талаар республика дотороо түрүү ажахынуудан нэгэн болонхой. Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада энэ совхоздо ороохо таряа үйлэдбэрилгэ 2,5 дахин, адууһа малай тэжээл бэлэдхэлгэ хоёр дахин ехэ болоо.

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ «Шергинскии» совхозой таряашад болон механизаторнууд бүхы таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 15,2 центнер ороохо суглуулжа, гүрэндэ худалдаха түсэбтэ даабарияа үлүүлэн дүүргэнхэй. Эндэ республикын мэдээжэ агроном Тамара Федоровна Дубковагай хубита ниилээд ехэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ Т. Ф. Дубкова.

Д. ГАРМАЕВАЙ зураг.

СССР-эй ЦСУ-гай МЭДЭЭСЭЛ

Ороной энергетигүүд электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилэн гаргаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ.

* * *

Мал ажалда, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хэрэглэгдэхэ машинануудые бүтээлгын жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдээ. Түсэбһөө гадуур 20 миллион үлүүтэй түхэригэй тиимэ машинанууд бүтээгдэбэ.

* * *

Химическэ утаһан ба ниидхэнүүдые, поливинилхлоридно дабирхай, винилхлоридой сополимернүүдые, шэрэ-будагай зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдээ. 13 мянган тонно химическэ утаһан ба ниидхэнүүд, 4 мянган тонно поливинилхлоридно дабирхай ба винилхлоридой сополимер, 100 мянга шахуу тонно шэрэ-будагай зүйлнүүд түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдөө.

«ЗНАНИЕ» БҮЛГЭМЭЙ ПЛЕНУМ

«Знание» гэжэ бүхэсоюзна бүлгэмэй правлениин ээлжээтэ пленум декабриин 27-до Москвада болоо. «Знание» гэжэ бүхэсоюзна бүлгэмэй ээлжээтэ VII съездые 1977 оной майн 24-нэй үдэр Москвада зарлаха гэжэ пленум тогтообо.

Ажалшадые патриотическа, интернациональна ёһоор хүмүүжүүлгын талаар Таджигай ССР-эй ба Волгоградска областиин «Знание» бүлгэмэй эмхиин ябуулжа байгаа хүдэлмэри тухай асуудал пленум дээрэ мүн лэ зүбшэн хэлсэгдээ.

(ТАСС).

АМЖАЛТА ТҮГЭС АЛХАМ

Оронойнмай предприятинуудай, барилгын эмхинүүдэй коллективүүд арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлые амжалтатайгаар түгэсхэжэ байна. Жэлэй түсэб болон социалис уялгануудай болзорһоо урид дүүргэгдэһэн тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд мэдээсэнэ.

ЧЕРЕПОВЕЦ (Вологодско область). Череповецкэ металлургическа заводто энэ жэлэй эхинһээ 50 мянган тонно кокс түсэбһөө үлүү бэлэдхэгдэбэ. Эндэхи кокс бүхы орон дотор мэдээжэ болонхой: эндэхи янза бүриин коксдо Гүрэнэй эрхим шанарай тэмдэг олгогдоһон байна. Энэ заводой коллектив Воркутагай шахтернуудтай эбтэй эетэйгээр хүдэлдэг юм. Шулуу нүүрһэ малтан абагшад хэдэн арбаад эшелон түлишэ түсэбһөө үлүү металлургнуудта эльгээһэн байха юм.

Хойто Магниткын шэрэм шудхагшад абаһан социалис уялгануудаа баһал амжалтатайгаар дүүргэбэ. Тэдэнэр энэ жэлэй түсэбһөө үлүү 40 мянган тонно металл үгэһэн байна. Заводой мартеновскэ, шэрэм шудхалгын бүхы пеэшэнгүүд проектээр хараалагдаһан хүсэндөө хүргэгдэһэн байна.

КИРОВ. Эндэхи шинын заводой коллектив автомобильнуудай, тракторай тэргэнүүдэй, мотороллернуудай, мотоциклнуудай, велосипедүүдэй хэдэн арбаад мянган покрышка энэ жэлэй түсэбһөө үлүү бүтээн гаргаба. Байгша ондо заводто дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэдэхи цехэй хүдэлмэришэд эрхимлэжэ ябана. Тэдэнэр энэ жэлэй түсэбһөө үлүү 20.000 гаран шинэ бүтээн гаргаһан байна.

Киров хотын шинэ бүтээгшэд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ энэ жэлэй түсэбые 2 дахин шахуу үлүүлэн дүүргээ. Эндэ үйлэдбэрилэгдэһэн бүхы продукциин 82 процентнь Гүрэнэй эрхим шанарай тэмдэгтэйгээр гаргагдадаг болонхой. Эрдэм наукын шэнэ туйлалтануудые, ажалай түрүүшнүүлэй дүй дүршэлые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар һүүлэй үедэ тус предприятида ехэ юумэн хэгдэһэн юм. Имагтал тэрэнэй ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдэнэ, продукциин шанар эрид һайжаруулагдана.

ПАВЛОГРАД (Днепропетровско область). Баруун Донбассай шахтернууд шулуу нүүрһэ малтан абаха жэлэй түсэб дүүргэбэ. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо коксологдодог 430 мянган тонно нүүрһэ даабариһаа үлүү эндэхин абаһан байна. Продукциин оорын үнэ сэн хямдаруулһанай, шанарыень һайжаруулһанай ашаар 1 миллион шахуу түхэриг олзо түсэблэгдэһэнһөө үлүү предприяти абаба.

Баруун Донбассай шахтернууд нүүрһэ малтан абалгаяа жэл соо 15 процентээр ехэ болгожо, бүхы Украинын шахтернуудай дунда эрхим һайн үрэ дүн туйлаба. Эндэ бүхы шулуу нүүрһэеэ оньһон түхеэрэлгын ашаар малтан абадаг болоһоо саашадань түсхай конвейерээр дамжуулдаг байна.

КЛАЙПЕДА (Литвагай ССР). Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ашаа шэрэхэ түсэбөө бултанһаа урид дүүргэһэн тухайгаа «Антанас Снечкус» гэжэ транспортна рефрижераторай экипаж — Литвагай сагаһашадай дунда социалис мүрысөө үүсхэһэн коллектив мэдээсэбэ. Жэлэй эхинһээ хойшо 5000 тоннoһоо үлүү продукци түсэбһөө гадуур эльгээгдэһэн байна.

Ажалай эмхидхэл ба технологи нарижуулан һайжаруулһанай ашаар энэ экипажай коллектив рейс бүхэндэ арбаад сүүдхэ алмадаг болонхой. Энэнь жэл соо 2 һараһаа үлүү болоһон байна.

Ажалай шэнэ онол аргануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, хүдэлмэриин ехэ саг алмана. Жэшээнь, эндэ морягууд урдань хойно хойноһоо һубариддуулан хэгдэдэг байһан юумэеэ—траулернуудһаа продукци абаха, хооһон хайрсагуудые гэдэргэнь бусааха хүдэлмэринүүдые нэгэ доро ябуулдаг болоо. Матросуудай олонхинь механизаторай үндэр мэргэжэл шудалһанхай. Имагтал тэрэнэй ашаар ашаа ашаха, буулгаха хүдэлмэридэ ажалай ехэ саг минутэ гээгдэхэеэ болиһон байна.

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

УЛАМ НАРИЖУУЛАН ҺАЙЖАРУУЛХА, ЭДЭБХИЖҮҮЛХЭ

Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай областной организацнин XIII конференци болобо. Тэбхэр хоёр жэлэй урда болоһон конференциһээ хойшо профсоюзай областной комитедэй ябуулһан хүдэлмэри тухай тоосоото элидхэл обкомой түрүүлэгшэ **С. Б. Бальжинимаев** хэһэн байна. Тиихэдэ шалгалтын комиссиин хэһэн хүдэлмэри тухай комиссиин түрүүлэгшэ **Г. Г. Бобоев** конференци дээрэ тоосоо бариба.

Хоёр жэлэй туршада областной комитедэй ябуулһан хүдэлмэри тухай тоосоходоо, партийна организацинуудай хүтэлбэри доро профсоюзай обком, тэрэнэй президиум бүхы ажал ябуулгаяа хүдөө ажахын үйлэдбэрие саашадань улам хүгжөөхэ, газар таряалан болон мал ажалые үндэр хэмжээнэй, ашаг үрэ ехэтэй һалбаринууд болгохо, алмалта арьбалалтын гуримые наринаар сахиха хэрэгтэ зорюулһан байна гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Тиихэдээ профсоюзай комитедүүд гол анхаралаа хүдөөгэй ажалшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, энэ шухала хэрэгые нарижуулан һайжаруулха асуудалда хандуулаа.

Мүнөө үедэ социалис мүрысөөндэ 64,4 мянга гаран хүн хабаадана. Коммунис ажалай хүдэлөөндэ 23,6 мянга гаран хүдэлмэрилэгшэ хабаадана: 8910 хүн коммунис ажалай ударник гэһэн хүндэтэ нэрэдэ хүртэнхэй. Олон хүнүүд, ажалша коллективүүд 1976 ондо — арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бэелүүлхээр дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан байна.

— Тоосоото үедэ профсоюзай олон эхин организацинууд эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэрие нилээд һайжаруулжа шадаа. Тэдэнэр коллективүүдэй урда табигдаһан үйлэдбэриин түсэб болон абаһан социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхэ тэмсэлые толгойлолсоно, — гэжэ элидхэлшэ онсолоо. — Тиихэ зуураа 1975 оной социалис мүрысөөнэй дүнгөөр эрхимлэжэ, үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн коллективүүд болон ажалай түрүүшүүлые нэрлэн дурдаа.

Республикын хүдөө ажахые улам хүгжөөхын тула гүрэнэй зүгһөө үзүүлэгдэдэг ехэ туһаламжада түшэглэн, республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэрээ хүгжөөхын тула нилээд оролдолго гаргаа. Наймадахи табан жэлэйхитэй сасуулхада, үнгэрһэн юһэдэхи табан жэлэй туршада дунда зэргээр жэл бүхэндэ һү гүрэндэ тушаалга 11 процент, мяха—26 процент, үндэгэ 2,3 дахин, ноохо—23 процент, хартаабха — 18 процент, овощ—32 процент ургаһан байна. Зүгөөр ороохо бэлэдхэлгэ нэгэ бага доошолоо.

Саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэдээ, элидхэлшэ «Сельхозтехникын» республиканска нэгэдэлэй предприятинуудай, хүдөөгэй барилга хэдэг болон хүдөө ажахын үйлэдбэрине хангадаг бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэриин амжалта болон дутагдалнууд тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

Удаань арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлые республикын колхоз болон совхозуудай ямар үрэ дүнтэйгөөр дүүргэхээ байһые элирхэйлэн харуулаа. Тиихэдээ сагай уларилай таарамжагүй байһанһаа шалтагаалан, гүрэнэй түсэбтэ даабари олон зүйлнүүдээр дүүргэгдэхэгүй болоод байна. Гэбэшье республикын олон ажахынуудай коллективүүд шадамар бэрхээр ажалаа эмхидхэжэ, ажахын жэлые һайн үрэ дүнтэйгөөр дүүргэхээ байна. Түрүү ажахынууд, эрхим амжалта туйлаһан ажалай түрүүшүүл мүн лэ олоор нэрлэгдээ.

Тоосоото үедэ коллективүүдтэ байгуулагдаһан саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөнэй үүргэ дээшэлүүлхын тула горитой хүдэлмэри ябуулагдаһан байна. Республика дотор мүнөө иимэ 223 зүблөөн бии. Тэдэнэй бүридэлдэ 7,5 мянга шахуу хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад ородог гээшэ. Гэхэтэй хамта ниитын энэ эмхиин ажал ябуулга адли тэгшэ һайнаар эрхилэгдэнэ гэхын аргагүй. Элидхэлшэ энэ хэрэгэй дутагдалтай байдалые олон жэшээнүүдээр гэршэлэн харуулаа.

Научно-техническэ, ухаалан зохеогшодой ба уралан нарижуулагшадай бүлгэмүүдэй эхин эмхинүүдэй хүдэлмэри тухай тогтоходоо, энэ асуудалда Шэнэ-Бэрээнэй заводой, «Межколхозстрой» нэгэдэлэй предприятинуудай, Торийн совхозой, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын, Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой, Хяагтын аймагай «Родина» колхозой профсоюзай организацинууд анхаралаа бодотоор табина, һайн үрэ дүн туйлана гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Тоосоото хугасаада 229 мянган түхэригэй хэмжээнэй алмалта, арьбалалта хэхэ арга боломжотой уралан нарижуулгын 167 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ.

Ажалай түлбэри гуримшуулха, механизаторнуудай кадрнуудые һурган бэлдэхэ, һурган хүмүүжүүлгын хүдэлөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ушардаг дутагдалнууд тушаа горитой анхарагдаа. Хүдэлмэрилэгшэдэй ажаллахада таатай зохид байдал хангаха, усал аюулһаа һэргылхэ, аюулгүйн техникэ баримталха асуудалнууд хадаа профсоюзай организацинуудай урдаа хараха гол шухала хэрэгынь болоно. Гэхэ зуура энэ хэрэг ажахы бүхэндэ, предприяти бүхэндэ наринаар нягтаар бэелүүлэгдэнэ гэхын аргагүй. Энэ талаар яһала олон хэмжээнүүд абтаһан, захяа заабари үгтэһэн байбашье, зарим комитедүүдэй, захиргаанай хайхарамжагүйгөөр хандаһанһаа боложо, таагүй, ёһо буса юумэнүүд ушардаг байха юм.

Социальна страхованиин, ажалшадай элүүрые хамгаалха, амаралта эмхидхэхэ, физкультура ба спорт дэлгэрүүлхэ, уран һайханай самодеятельность хүгжөөхэ асуудалнууд элидхэл соо алишье талаһаа шэнжэлэгдээ, ушарһан дутагдал болон алдуунуудта зүб сэгнэлтэ үгтэһэн байна гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Тоосоото элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ яһала эдэбхитэйгээр үнгэрөө. Үгэ хэлэһэн делегадууд профсоюзай областной комитедэй хоёр жэлэй туршада ябуулһан хүдэлмэридэ сэгнэлтэ үгэхэ зуураа, тэрэнэй ажал ябуулгадахи дутуу дундануудые зааһан, шүүмжэлхы ажаглалтануудые хэһэн байха юм.

Конференци дээрэ үгэ хэлэһэн Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой лугомелиоративна отрядые даагша, Социалис Ажалай Герой **Е. П. Бутаков** мал ажалые саашадань хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ тэмсэлдэ тэжээл бэлэдхэлгын ямар ехэ үүргэ дүүргэхэ байһые элирхэйлхэтэеэ хамта, энэ колхоздо һүүлэй жэлнүүдтэ малай тэжээл ехээр хуряадаг болохын тула абтажа байһан хэмжээнүүд тухай тогтоо. Эндэ гүйсэд оньһожоруулагдаһан сабшалан һайжаруулгын отряд эмхидхэгдэнхэй. Тус отрядта 12 трактор, бусад түхеэрэлгэнүүд даалгагданхай. Гадна 12 пенсионер үбгэдтэ сабшалан даалгагданхай. Энэ отряд сабшалан дээрэ түхэреэн жэл соо хүдэлмэрилнэ. Иимэ хэмжээнэй абтаһанай ашаар мүнөө жэлдэ, хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ үбһэн абтаа, силос, сенаж дарагдаа, ногооной гурил татагдаа.

Коллективүүд болон хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй ямар аша туһатай байһые, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ али зэргын ехээр нүлөөлдэг байһые Прибайкалиин аймагай «Зырянский» совхозой Ангирай пүнэй фермын һаалишан **Л. В. Корнаковагай** хэлэһэн үгэһөө эли тодоор харанабди.

1976 оной түсэбтэ даабари болон социалис уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэһэн фермын һаалишад коммунис ажалай коллектив гэһэн үндэр нэрэ зэргэ зүүжэ ябана. Профсоюзуудай XVI съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр фермын һаалишан бүхэн үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1100 килограмм һү һааха уялга абанхай гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой комбайнер **В. Л. Калашников** таряалангай хүрьһэндэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулха оньһон түхеэрэлгээр дутанабди гэжэ ажаглалта хээ. Тиихэдэ малай оньһожоруулагдамал томо байрануудта тодхогдоһон түхеэрэлгэнүүдые һайн мэдэхэ мэргэжэлтэ үгы байнабди. Иимэ хүнүүдые олоор һурган бэлдэхэ саг ерээ гэбэ.

— Арбадахи табан жэлэй даабарие дүрбэн жэл соо дүүргэхэб гэһэн уялга абаһан хүнби. Теэд энэ жэлэйнгээ ажалай дүн хараад байхадаа, гурбан жэл хахадай туршада дүүргэхэ аргатайб. — гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Яруунын аймагай «Комсомольский» совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ **В. Ц. Батуев**, Кабанскын, Хяагтын аймагуудай профсоюзай райкомуудай түрүүлэгшэнэр **А. У. Дарханов**, **И. Ф. Гончаров**, Бэшүүрэй аймагай «Рассвет» колхозой профкомой түрүүлэгшэ, инженер **М. П. Иванов**, Түнхэнэй аймагай Туранай совхозой ахамад агроном **Ш. О. Доржиев**, «Сельхозтехникын» Хориин аймагай нэгэдэлые эрхилэгшэ **П. И. Краснопеев**, Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозой директор **И. Н. Рубцов**, республикын НТО-гой правлениин түрүүлэгшын орлогшо **Т. Д. Дубровская** гэгшэд конференци дээрэ үгэ хэлээ.

Конференциин хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, облпрофсоведэй түрүүлэгшэ **В. И. Титов**, КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагые даагша **Б. Н. Николаев**, РСФСР-эй хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай республиканска комитедэй инструктор **А. И. Гусева** хабаадалсаа. КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагые даагша Б. Н. Николаев конференци дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

Конференциин делегадууд профсоюзай областной комитедые шалгалтын комиссиие, профсоюзууд хоорондын областной XIV конференциин, РСФСР-эй хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай республиканска II конференциин, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай X съездын делегадуудые һунгаа.

Шэнээр һунгагдаһан областной комитедэй нэгэдэхи пленум боложо, тэндэ эмхидхэлэй асуудалнууд шиидхэгдээ. Обкомой түрүүлэгшээр **С. Б. Бальжинимаев**, секретаряар **П. И. Бутковский** һунгагдаба.

Г. ЦЫРЕТОРОВ

ГАБЬЯАТА МАЛШАН

Баргажан мүрэнэй эрье шадарай хонишодой ехэ бууса. Эндэхи малшадай ажал эртэ, огторгойн үшөө аржагар мүшэтэеэ байхада эхилнэ. Ахалагша хонишон Цырен Гармаевич Бадмаев үни бодожо галаа түлинхэй. Газаашаа гаража, ажалаа хэнэ, халхабшатай нэмэри дулаан газарта малаа гаргажа, үбһэ хоол эдюулнэ. Энэ үедэ Санжидма Дугаровна Мунко Валерка хоёр хүбүүдээ баһал эртэлүүлжэ сайлуулаад, һургуулидань түхеэржэ ябуулна. Иигэжэ хонишод Бадмаевтан эндэ, голой үдхэн шугы бургааһаар хүреэлэгдэһэн, малай үбэлжэхэдэ аятай дулаан Тогоон гэжэ газарта арбан зургаадахяа үбэлжэжэ байна.

Хонишод энэ үе соо түлгэ хонидые харууһалха зуураа түсэб, уялгаяа хододоо үлүүлжэ, Тогоон нютагайнгаа баян хэшэгээр торхо һабаяа билтаруулан ажаллажа ябана. Юһэдэхи табан жэлдэ ноохо абаха түсэбөө хонишод 4 жэл соо дүүргэжэ шадаа. Табан жэлэй дүнгөөр түсэбһөө гадуур 2800 килограмм ноохон гүрэндэ тушаагдаа. Эдэ жэлнүүдтэ нэгэшье толгой хони гарзада оруулаагүй. Урда тээхи хоёр табан жэлнүүдтэшье хонишод иимэрхүү дүнгүүдые туйлаһан байха юм.

Хурьган ябахаһаа тобир һайнаар түлжөөгдэһэн залуу мал ашаг үрэ ехэтэй хонид болодог. Иимэ малай эхин һуури табиха харюусалгатай ажал Бадмаевтанда даалгадаг. Тэдэнэр зун бүри июль һарада эмэ хурьгадай отара бүридхэн абажа, жэл соо хаража, томо болгоод, ондоо хонишондо тушаажа үгэмсөөрөө, үглөөдэрынь лэ дахяад шэнэ хурьгадай отара байгуулжа ородог заншалтай.

Хурьгадые өөрынгөө харюусалгада даажа абаһан хүн бага үхибүүдэй харууһанһаа дутуугүй ажалтай болодог юм. Хурьгад түрүүшээр хайшаашье ябаха зүг шэгээ мэдэхэгүй, хүнэй урдаһаа хараад байшадаг, үгышье һаа, наадажа тангаршаалдаһаар хэдэн тээшээ тарахаар ошожо забдадаг. Нэгэтэ намарай хүйтэн һалхитай, бороотой үдэшэ һэн. Бадмаевтан хонидоо ходоодоо тоолодог заншалаараа тоолоно, хонолгодонь оруулхадаа, эгсэ жаран хурьга үгылөө. Хонишоной бүгэ шуургатай хүйтэн һүни бэдэрүүлдэ гараба. Шэб харанхыда болдог, намагтай газарнуудаар бэе бэедээ абяа үгэлсэн ябажа хурьгадаа бэдэрнэ. Сордо гэжэ нуурай үндэр ожорһоной дунда хурьгадайнгаа суглараад хэбтэжэ байхые Санжидма Дугаровна гэнтэ обёоржорхибо. «Хурьгад олдоо!» — гэһэн баяртай абяан харанхы соо соностоо һэн. Гарай фонаригуудаар гэрэлтүүлэн, хурьгадаа ожорһон соохоо бодхоожо, гэртээ асарһан байгаа.

Малшадта хүнгэн жэл гэжэ байдаггүй, тиибэшье хүшэр бэрхэ сагуудые дабажа, ажалайнгаа жолоо алдаагүй ябадал хүн бүхэнэй шадабари дүршэлһөө дулдыдадаг байха. Тиихэдэ ниитын хэрэгэй түлөө эрмэлзэл, оролдолго гээшэ хүниие хэдэн дахин хүсэтэй болгодог. Үнгэрэгшэ табан жэлдэ хэр зэргэ ябажа гараһан тухайдань Цырен Гармаевичһаа асуухада, тэрэ иигэжэ хөөрэнэ.

— Илангаяа далан нэгэ, хоёр, гурбан онуудай үеэр хүшэр жэлнүүд болоо һэн. Жэл бүри ехэ үер боложо, сабшаһан, хуряаһаншье үбһэ урадхаажа абаашадаг байгаа. Тэжээлэй багаһаа үбэлдөө хонид туража муудадаг һэн. Шаргаа хүллөөд, хонидойнгоо ойро ябадаг, һуларһан хони шаргадаа тээжэ, гэртээ—дулаан газарта асаржа холлуулдаг, эжэл хүсөөдэг бэлэйбди.

— Зунай саг ямараар үнгэргэдэг һэмта?

— Сабшалантай адли доро газараймнай бэлшээринүүд үертэ абташаха. Тиихэдэнь малаа хойто уулын үндэртэ гаргажа, тужын оёорой, хабсагай шулуунай забһарай ургаса ногоо дахаха зэргэтэй болодог һэмди. Зун соо бэлшээри олохын түлөө Шулуута-Хушуун, Хуурай, Лугшахаан гэхэшэлэн хадатай, тужатай газарнуудаар нүүжэ ябадаг байгаабди.

Бадмаевтан гэр бүлөөрөө эды шэнээн оролдосотойгоор хонидоо бэлшээжэ, зуниинь һайнаар таргалуулжа шададаг байна бшуу. Тэдэнэй ажалай амжалтын «нюусын» нэгэн энэл болоно.

— Нажартаа үглөөнэй 4-һөө 9 час болотор хонид эгээл хомхойгоор, илааһа батаганаанда ядангүйгөөр бэлшэдэг. Хони манаалгада манай хүбүүднай ехэл туһа хүргэдэг юм. — гэжэ Цырен Гармаевич хөөрэнэ.

Малаа һайн байраар, дулаан хонолгоор хангаха шухала хэрэг гэжэ Ц. Г. Бадмаев тоолодог. Зундаа отараяа үргэн ута һарабша доро хонуулжа, хүйтэн шарүүн хура бороохоо хамгаалдаг байна.

Үбэлжөөнэйнь байра хуушарантабашье, хонишон тэрэнээ нэгэшье забһаргүй болоторынь шэглэдэг, шабадаг, досоонь хуурай хохир бамбагар зузаанаар тараажа байдаг юм. Үбэлэй һаранuудта сто уһа бүлеэдхэжэ, үдэртөө хоёр дахин хонидоо уһалжа гарадаг байна. Зун үбэлгүй һайн харууһатай байдаг. Бадмаевтанай түлгэ хонид хүшээ алдадаггүй, ноохошье ехээр үгэдэг. Хонишод малаа оролдосотойгоор харууһалһанай ашаар колхозой үгэһэн үбһэ тэжээл алмажа, хэмгадажа шадана. Жэшээнь, үнгэрэгшэ табан жэлдэ Бадмаевтан 1200 центнер үбһэ алмаһан. Жэл бүхэндэ холимол тэжээлэйнгээ 30—35 процентые алмалта хэһэн байна.

Ахалагша хонишон Ц. Г. Бадмаев хонин ажал хүгжөөлгэдэ аша габьяа туйлаһан, социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ ябаһанайнгаа түлөө 1972—73 онуудта социалис мүрысөөндэ илагша гэһэн тэмдэгүүдтэ, «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэгтэ хүртөө һэн. Хонишоной үргэн сээжые ВДНХ-гай бронзо медаль шэмэглэлсэнэ.

Энэ жэл хонишоной бүлэдэ мартагдашагүй баярта ушарал болобо. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй октябриин 8-най Указаар хүдөө ажахын түрүү хүдэлмэрилэгшэдэй тоодо Баргажанай аймагай Уланай колхозой ахалагша хонишон Цырен Гармаевич Бадмаевта «Буряадай АССР-эй габьяата малшан» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон байна. Түрэл колхозойнгоо, зон нүхэдэйнгөө халуун анхарал, дэмжэлгээр энэ хүрэжэ ябанабди, саашадаашье хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллахабди гэжэ ахалагша хонишон энэ Указ тухай дуулахадаа мэдүүлээ һэн. Нүхэрэйнгөө иимэ һанал бодолые гушан дүрбэн жэлдэ колхозойнгоо мал ажалда хүдэлмэрилжэ ябаһан Санжидма Дугаровна Бадмаева үнэн зүрхэнһөө һайшаан дэмжэнэ. Арбадахи табан жэлдэ түрүү хонишод Бадмаевтанай колхозойнгоо экономикын жасада нэрэ солодоо хүрэмэ хубитаяа оруулха байһаниинь найдамтай.

Д. САНДАНОВ.
Баргажанай аймаг.

25 ЖЭЛДЭ ТАҺАЛГАРЯАГҮЙ

Цыбан Доржиевна Аюшеева угай малшанай бүлэдэ түрэһэншье һаа, манай социалис Эхэ ороной адли тэгшэ эрхэтэнэй нэгэн һэн тула хүдэлмэришэн ангиин зэргэдэ жагсалсаа юм. Цыбан Доржиевна Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадта 25 жэлдэ хүдэлмэрилнэ. Һүүлэй 20 жэл соо бетон бэлдэдэг заводто ажаллана. Ц. Д. Аюшеевагай гараар бэлдэгдэһэн бетоноор Закаменск хотын томо, томо барилганууд сүм бодхоогдоһон байха.

Ажалдаа оролдосотой, шадамар бэрхэ мэргэжэлтэй Ц. Д. Аюшеева заводойнгоо залуушуулай дунда ехэ хүндэтэй юм. Профсоюзай комитедэй гэшүүн, арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшын орлогшо, коммунис ажалай ударник Цыбан Доржиевна Аюшеева, 1976 онойнгоо түсэбые Совет конституциин үдэр дүүргэжэ шадаа.

Октябриин социалис революциин 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ шэнэ социалис уялгануудые абаад, арбадахи табан жэлэй 2-дохи жэлдэ ажалай шэнэ амжалтануудые туйлахаар шиидэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ц. Д. Аюшеева

Д. АЮШЕЕВЭИ фототекст.
Захааминай аймаг.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри дүүргэхын түлөө

БАМ: түрүүшүүлэй үүсхэл

Байгал-Амарай түмэр зам барилгын үедэ социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай договор 54-дэхи, 44-дэхи мостоотрядуудай коллективүүд баталба. Эдэнэй нэгэниинь — Түбэй, нүгөөдэнь Байгал-Амарай түмэр замай Баруун участогта хүдэлдэг юм. Даб дээрэ эдэнэй хоорондо буртаг шэрэнгитэ тайга соогуур хэдэн зуугаад километр газарта түмэр заман баригдаагүйшье байгаа һаань, отрядууд гол мүрэнүүд дээгүүр хүүргэ барижа, тоннельнүүдые малтажа, урда урдаһаа дүтэлжэ ябана. Энэ мүрысөөнэй ябаса тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд хөөрэнэ.

ТУРШАЛГА ХЭҺЭНЭЙНГЭЭ ҺҮҮЛЭЭР...

Хада уулададахи Ковэнта гэжэ мүрэн дээгүүр хахад километр утатай хүүргын һүүлшын тулганууд ерэхэ жэлдэ табигдахаар түсэблэгдэнэ. Тиигээшье һаань, 54-дэхи мостоотряд түрүүшын тулгыень болзорһоо урид табяад, ээлжээтэ тулгын нүхэ үрэмдэжэ захалба.

Байгал-Амарай замай Түбэй участогтайн хэтэдээ сэбдэг хүйтэн газарта 1 метр диаметртэй нүхэ үрэмдэжэ байһан түрүү коллектив габшагай ажалда дадашанхай юм. А. Ф. Додиной бригада энэ орёо даабарие эмхитэй һайнаар бэелүүлжэ, тулга һуулгалгын өөрынь үнэ сэнгые нилээд хямдаруулһан байгаа. 54-дэхи мостоотрядай коллектив энэ дүй дүршэлөө мүрысэдэг нүхэдтөө дамжуулан үгэбэ.

ЗЛОБИНОЙ ГУРИМААР ХҮҮРГЭНҮҮДЫЕ БАРИНА

Байгал-Амарай түмэр замай Баруун участогта Ния мүрэн дээгүүр хүүргэ барихадаа, 44-дэхи мостоотряд бригадна подрядай аргые түрүүлэн хэрэглэһэн байха юм.

Эдэнэр таһалгаряагүйгөөр ажаллана. Инженернүүдэй туһаламжаар түхэреэн сүүдхээрээ ажаллаха гурим зохёон хараалаа һэн. Материалнууд болон түхеэрэлгэнүүдээр дутамаггүй һайнаар хангаха тухайда захиргаан анхаралаа хандуулба. Бүхы коллектив арга нөөсэнүүдээ элирүүлхын түлөө тэмсэнэ, ажал хүдэлмэриинь хүнгэдхэхэ техническэ шэнэ зүйлнүүдые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байна. Геологическа орёо түбэгтэй эрхэ байдалтайшье һаань, хүүргын аранганууды хабсаралгаяа болзорһоонь найман үдэрөөр уридлаба. Жэлэй дүүрэтэр баригдаха ёһотой бүхы хүүргэнүүдые табихадаа, Злобиной гуримаар хүдэлмэрилхэ гэжэ шиидээбди гээд коллектив мүрысэдэг ханинартаа мэдээсээ. Энэнь Байгал-Амарай түмэр замай барилгын Баруун участогта хараалагдаһанһаа 30 гаран километр ехэ газарта рельснүүд табигдахаар хараалагдана.

«ГлавБАМстройн» начальнигай нэгэдэхи орлогшо В. Ф. Сакун энээн тухай иигэжэ хөөрэнэ:

— Мүнөө Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй буртаг шэрэнгитэ тайга соогуур хэдэн мянгаад хүүргэ баригшад, тэһэлэгшэд, зам табигшад, тоннель малтагшад, байрын гэрнүүд болон үйлэдбэриин барилгануудые бодхоогшод габшагайгаар ажаллажа байна. 54-дэхи, 44-дэхи мостоотрядуудай коллективүүдэй жэшээгээр эхилһэн мүрысөөе үргэнөөр хүгжөөһэнэй ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын арга нөөсэнүүдые улам ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, Байгал-Амарай түмэр замай барилгые түргэдхэхэ арга олгохо юм.

(ТАСС).

ЛЕНИНГРАД. М. И. Калининай нэрэмжэтэ политехническэ институдай инженерно-гидротехническэ барилганuудай кафедранууд БАМ-ай захилаар хүргын зарим участогуудай шэнжэлгэ хэнэ. Жэшээлхэдэ, ерээдүйн трассын байгуулагдаха газараар урдадаг, хадаһаа эхитэй Нюкжа гэжэ мүрэнэй макет институдта бүтээгдэһэн байха юм. 50 квадратна метрһээ үлүү талмай эзэлдэг энэ макет дээрэ уһанай урасхалай түргэнкинь, уһанай гаргашалагдалга шэнжэлэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: инженерно гидрологиин кафедрын ахамад инженер В. Г. Саликов (зүүн гарһаа) гидротехническэ барилгануудай кафедрын ахамад инженер А. Е. Андреев хоёр шэнжэлгэнүүдые хэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

АЖАЛДАА ШАЛГАРНА

— Заводоймнай хүдэлмэришэд партиин XXV съездын, КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1976 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула хаба шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлнэ. Социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан түрүү хүдэлмэришэд ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Жэшээлхэдэ, вагонуудай кузовуудые заһабарилдаг цехэй хүдэлмэришэд продукци гаргаха **1976 оной даабари декабриин 7-до амжалтатайгаар дүүргээд, шэнэ жэлэй эхилтэр үшөө 150 мянган түхэригэй продукци гаргаха зорилго урдаа табиба**, — гэжэ Ленинэй ордентэ ЛВРЗ-гэй ажалай ба салин хүлһэнэй таһагай ахалагша инженер В. В. Гаврилова баяртайгаар хэлэбэ. Баясангүй яахаб даа.

— Манай цехэй хүдэлмэришэдэй дунда ажалай журам эбдэдэг, халаанай нормо дүүргэдэггүй хүн үгы юм. Һайн шанартай продукци ехээр гаргахын тула хүдэлмэришэн бүхэн ёһотой тэмсэл хэнэ. Туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхахын тула бүхы хүсэ шадалаа гаргана, — гэжэ цехэй начальник Н. И. Зверьков хүдэлмэришэдөө магтана.

Ажал хэрэгээрээ цехэй бүхы заводой хүдэлмэришэдэй дундаһаа онсо шалгаржа ябаһан түрүүшүүл эндэ яһала олон юм. Үнинэй слесарь Николай Иванович Викторовые абаад үзэе. Тэрэнэй бригадын хүдэлмэришэд вагонуудта автотормозуудые тодходог юм. Тон харюусалгатан ажал.

Н. И. Викторовэй даадаг бригадын гэшүүд һүүлэй хэдэн жэлнүүдэй туршада голодоһоггүйгөөр продукци гаргажа, олоной һайшаал магтаалда хүртэнэ. Мүнөө бригадын дүрбэн слесарь өөрын тамгатайгаар продукци гаргадаг болонхой. Эдэнэр хүдэлмэриин хэдэ хэдэн мэргэжэлнүүдые шудалһан. Энээн дээрэһээл халаанайнгаа даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Һайн шанартангаар автотормозуудые тодхоно гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Николай Иванович Викторов олоной дунда хүндэтэй болоһон хүн. Ажал хүдэлмэри эмхидхэхэдээшье бэрхэ. Түрүү онол арга урагшатайгаар хэрэглэнэ. «Эрхим шанарай табан жэлдэ — бата найдабарита ажал» гэһэн Москвагай түрүү предприятинуудай хүдэлмэришэдэй урияае Н. И. Викторовэй даадаг бригадын коллектив дэмжэжэ, арбадахи табан жэлэй даабари дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаа бэлэй. Н. И. Викторовэй бригадын гэшүүд энэ оной даабари ноябриин 10-да дүүргээд, мүнөө 1977 оной түсэбөөр продукци гаргажа байна.

— Ажалай түрүүшүүлэй жэшээгээр хүдэлһэн бэшэшье олон слесарьнууд, хабсаргагшад һайн үрэ дүн туйлаа. Виктор Белоусов, Сергей Погорелов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар бүтээжэ, социалис мүрысөөндэ оло дахин илажа гараа, — гэжэ Н. И. Зверьков хурганuудаа даража байгаад, бэрхэ хүдэлмэришэдөө тоолохо юм. Тус цехэй хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, үдэрһөө үдэртэ улам шангаар хүдэлнэ. Цехэй гурбан зуугаад хүдэлмэришэ хубиин уялгатайнууд.

Нүхэр Н. И. Зверьковтой хамта вагоной кузовуудые заһабарилдаг цех соогуур алхалнабди. Тоогүй олон оньһон түхеэрэлгэнүүдэй абяан нэгэшье замханагүй. Хүдэлмэришэд энэ шаг шуугяандаа дадашанхай дээрэһээл балай тооногүй хэбэртэй хүдэлжэ байна.

Уданшьегүй залуухан хүбүүнтэй танилсабабди. Энэмнай комсомол-залуушуулай бригадые даагша слесарь Сергей Погорелов өөрөө байшаба.

—Табадахи жэлээ энэ цехтэ ажалланаб. Слесариин 5-дахи разрядтайб. Үдэшэндөө техникумдэ һуранаб. Бригадымнай гэшүүд залуушуул. Олонхинь хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуулида, техникумдэ һурана. Даабаряа үлүүлэн дүүргэхын тула бүхы бригадаараа оролдонобди, — гэжэ Сергей тоб байсахана хэлээд орхибо. Энэ бригадын гэшүүд хуушан вагонуудые задалдаг юм. Энэ ажал һайн шанартайгаар, түргэнөөр хэхэ хэрэгтэй. Тон харюусалгатай ажал хэжэ байһанаа тус бригадын коллектив һайн мэдэнэ.

Николай Иванович Викторовэй хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд туха сүлөөгүйхэн ажаллажа байна. Энэ түрүү хүдэлмэришэниие би үнинэй мэдэхэб. Тэрэ олон үгэгүй, номгон даруу зантай юм.

← Халаанай эхинһээ гурбан вагондо автотормоз тодхоод байнабди. Халаанай дүүрэтэр үшөө нэгэ вагонцо автотормоз тодхожо дүүргэхэ хүсэлэнтэйбди. — гэжэ бригадир Н. И. Викторов томоотойгоор хэлэбэ.

Вагоной кузовуудые заһабарилдаг цехэй олохон хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэбэбди. Эдэнэр арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэһэндээ урма баяртайнууд.

К. ЖАМЬЯНОВ.

КПСС-эй РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ЗОРИЛГОНУУД ТОДОРХОЙЛОГДОО

КПСС-эй Яруунын райкомой пленум болобо. «КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1976 оной) Пленумэй дүнгүүд болон аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал эндэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Газар таряалангай ургаса элбэгээр абадаг боложо, аймагай колхоз болон совхозуудта мал ажалай продуктнуудые абалга дээшэлүүлхэ арга замууд тухай партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Б-М. Ц. Жамсуев элидхэл соогоо онсолон хэлэбэ. Тиихэдэ мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө, социалис уялгануудаа аймагай ажахынуудай хэр дүүргэжэ байһан тухай элидхэлшэ тогтоо. «Коммунизм» колхоз, «Комсомольский» совхоз һү, мяха тушааха жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэжэ байна. Тэрэшэлэн Яруунын, Иисэнгын совхозууд эдэ продуктнуудые худалдаха, «Юбилейный» совхоз һү тушааха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэнэ. Гэхэтэй хамта «Дружба» колхоз, Нарһатын совхоз болон бусад хэдэн ажахынууд мал ажалай продуктнуудые худалдалгаар гээгдэлдэ оронхой. Мал олоор гарзална. Энээнһээ боложо, аймаг бүхы дээрээ һү, мяха гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэб дүүргэхэнь бэрхэтэй болоо.

Арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ хараалагдаһан түсэбтэ даабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжонууд тухай элидхэлшэ тогтохо зуураа, аймагай ажалшад КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ уялгатай гээд хэлэбэ.

«Коммунизм» колхозой парткомой секретарь Ц. Д. Галсанов, «Победа» колхозой түрүүлэгшэ Ч. Д. Дымчиков, «Улаан Туяа» совхозой директор Ц. Д. Доржиев, Тулдуунай совхозой һаалишан З. Н. Кусаинова, 177-дохи ПМК-гай начальник К. Б. Базаров, «Комсомольский» совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ В. Ц. Батуев болон бусад элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаа.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

ПАРТИЙНА ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҺУРАЛСАЛ

Аймагай партийна эхин болон цеховой организацинуудай секретарьнаоай семинар КПСС-эй Хэжэнгын райкомдо боложо үнгэрбэ.

Энэ жэлэй, мүн арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэб болон абаһан социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө аймагай ажалшадые элсүүлхэ талаар партийна эхин организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай, КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1976 он) Пленумэй табиһан эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, ниитэ-политическэ, партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэрие саашадань һайжаруулха зорилгонууд тухай асуудалнууд семинар дээрэ гол һуури эзэлээ. Арадай хинагшадай, комсомолой организацинуудай хүдэлмэрие партийна талаар хүтэлбэрилгые һайжаруулха тухай асуудалда анхарал хандуулагдаа.

Хүртэйн леспромхозой партбюрогой секретарь И. В. Александров, Чисаанын ба «50 лет Октября» совхозуудай парткомуудай секретарьнар Д. Д. Дашицыренов, О. Е. Ендонов гэгшэд партийна хүдэлмэри ябуулдаг дүй дүршэл тухайгаа нүхэдтөө хөөрэжэ үгэһэн байна.

Уласхоорондын байдал тухай лекци Буряадай багшанарай институдай референт Е. А. Атутова уншаа. Семинарай эсэстэ КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагшын орлогшо П. Т. Манзаров ажалшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ тухай асуудалаар элидхэл хэлэн байха юм.

Р. ЦЫМПИЛОВ
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

Уран бэлиг—арадай баялиг

Дашима ДАГБАЕВА

БУСАДАГ ҺАЙШ

Дахин намдаа бусадаг һайш, дурамни —
Зол жаргални, эдир наһамни булта.
Дахин шамайгаа харадаг һайб, инагни.
Заатагүй ошоод, золгохо һэнбн шамайгаа.
Хүйтэн шуургатай саһата үбэлэй һүүлдэ
Хабарнай дахин ерэдэг лэ мандаа, эрьен.
Харин холодон ошоһон дуранай һүлдэ
Хэзээдэшье бусахагүйл намдаа дахин.
Төөрин ошоһон дуран заяандаашье
Тэхэрин һөөргөө бусахагүйл, ойлгонолби.
Харин зүрхэмни, сэдьхэлни юундэшьеб ходо
Хэзээшьеб дуран бусаха гэжэ хүлеэнэл.
Эрьеэд намдаа бусадаг һайш, дурамни —
Эдир наһамни, жаргалтай хүхюун хаһамни..
Дахин намдаа бусадаг һайш, дурамни,
Дахин шамайгаа харадаг һайб инагни..

ШЭНЭ НЭРЭ

Юрий БАГАНОВ

ҮГЛӨӨНЭЙ ЗУРАГ

Үүр хираанаар
Үерлэһэн толон,
Үглөөнэй наранаар
Үрбэгэнэһэн нюдэн.
Үндэр уулаар
Утаан уняар,
Үнэр анхилһаар
Ургаһан таряан.

Сэнхир сэсэгтэ
Сэлхэлзэһэн шүүдэр,
Сэгээн тэнгэридэ
Шубуудай һүүдэр
Харгын даланда
Харлаһан шулуун,
Хамтын зуһаланда
Халсарһан добуун.

ЗАЛУУ НАҺАН

Зали галаар гэрэлтэнэ
Залуу манай наһан.
Оюун элшээр жэрэлзэнэ
Огторгойн алтан наран.
Дуунай аялгадал
зэдэлнэш,
Дуулим залуу наһан
Дулаан ошоор эбхэрнэш,
Дуранайм туяа сасан.

Олон харгы һэтэлнэш,
Орон соогуураа
алхалан.
Сэбэр һаналыем
шэмэглэнэш,
Сэнхир сэсэгтэл задаран.
Баяраар халин дэлбэрнэ,
Баян дайдаяа харан.
Арюун һайханаар
сэсэглэнэ
Алтан залуу наһан.

Үбэлэй ой соо. П. БУРМАКИНАЙ фотоэтюд.

ЗАЛУУ БЭЛИГТЭНДЭ—ҮРГЭН ХАРГЫ

МАНАЙ совет урлал зохёолой оюутан бэлигтэнэй зэргэдэ шэнэ залуу үетэнэй улам олоор, улам эдэбхитэйгээр жагсан бодожо байһан тухай КПСС-эй түүхэтэ XXV съездын ендэр дээрэһээ сэдьхэл ханаама үгэнүүд бүхы орон соомнаи дуулдаа һэн. Леонид Ильич Брежневэй хэлэһэнэй ёһоор, оюун бэлиг гээшэ олдохоор шухаг юм, тиимэһээ юрэ бэлиг шадабаританда анхарал тайгаар, мээхэйгээр хандаха зуураа, тэдээндэ эрилтэ ехээр табижа, харюусалгыень дээшэлүүлжэ, мэргэжэлыень улам хүгжөөжэ байха шухала гэһэн хараа бодолые манай парти урдаа табина. Энээниие баталһан үшөө нэгэ баримта хадаа КПСС-эй ЦК-гай «Урлан зохёогшо залуушуултай ябуулха хүдэлмэри тухай» энэ намар абтаһан тогтоол мүн болоно.

Партиин энэ шухала документ дотор манай социалис соёл культурые саашадань улам хүгжөөхэ нангин үүргэтэй залуу үетэнииие коммунис үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ шэнэ шэнэ хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа.

Социалис реализмын урэжэл түгэс еһо заншалда түшэглэн, Совет ороной залуу уран зохёолшод, зураашад, композиторнууд, хүгжэмшэд, артистнар һүүлэй үедэ ехэ ехэ захатануудые бүтээжэ, парти болон правительствын саг үргэлжын анхаралда зохёолой ехэ амжалтануудаар харюусана.

Мүн манай республикын литература, искусствын залуу түлөөлэгшэд урлал зохеолойнгоо ажалые элиг бодо эдэбхижүүлбэ. Тэдэнэй һайн һайн бүтээлнүүдээр Буряад хүн зон омогорхохо еһоороо омогорхоно. Залуу поэдүүд Мэлс Самбуев, Лопсон Тапхаев эрхим шүлэг зохёолнуудаараа Буряадай комсомолой шанда хүртэһэн байна. Тиихэдэ гурба-дүрбэн залуу зохёолшодоймнай ород хэлэн дээрэ оршуулагдаһан түрүүшын номууд Москвада хэблэгдэжэ, бүхы орон соогуур тараа. Залуу композиторнууд — Анатолий Андреевэй симфоническа хүгжэм, Юрий Ирдынеевэй болон бусадай дуунууд олондо мэдээжэ боложо, тэдэнэр СССР-эй Композиторнуудай холбооной гэшүүндэ абтанхай. Залуу кинорежиссернууд Арья Дашиевай («Мосфильм»), Барас Халзановай (Свердловско студи) найруулан буулгаһан кинофильмнууд бүхэсоюзна үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө. Һаяхан дээдэ һургуули дүүргэжэ ерэһэн залуу уран зураашан Доржо Пурбуев «Гэсэр» гэжэ буряадай баатарлиг үльгэрые сүм зураглан шэмэглэжэ, түбэй хэблэлдэ үгэһэн һайшаалтай. Тиихэдэ манай театрнуудай залуу артистнар, дуушад, хүгжэмшэд элитэ ехэ амжалтануудые туйлана. Хамта дээрэ үндэр магтаалда хүртэһэн «Байгал» гэдэг ансамбль бүхы орон соогуураа концерт табихаһаа гадна харн гүрэнүүдээр түрэл искусстваа суурхуулна.

Эдэ болоод, бусад олон залуу урашуулай нэрэ солые манай хүн зон баясхалантайгаар дурдахаһаа гадна шэнэ шэнэ зохёол бүтээлнүүдыень хүлеэжэ ядан байдагынь мэдээжэ.

Буряадай творческо холбоонуудай эмхи зургаанууд залуу бэлигтэнэйнгээ ажал хүдэлмэридэ онсо ехэ анхарал табидаг боложо байнхай. Энэ талаар илангаяа Уран зохёолшодой холбоон нилээд ехэ оролдолго гаргана. КПСС-эй ЦК-гай дээрэ дурсагдаһан тогтоолые зүбшэн хэлсэһэн зохёолшодой үргэн суглаан боложо, залуу поэдүүд, прозаигууд, драматургнууд, шүүмжэлэгшэдтэн үнгэрэгшэ саг соо ябуулһан ажалаа согсоложо, энэ хүдэлмэриие саашадань эрид һайжаруулха, уран шанартайгаар, үрэ ехэтэйгээр үргэлжэлүүлхэ хэмжээ ябуулганocc нуудые хараалаа. Гадна залуу зохёолшодые коммунис үзэл суртал дээрэ, социалис реализмын ёһо заншал дээрэ, хүн зоной агууехэ ажалан жэшээ дээрэ, совет залуу үетэнэй шударгы ажалай болон һуралсалай охин дээрэ хүмүүжүүлхэ, тэдэниие оролдосотойгоор олошоруулха, тэдэнэрэй зохёохы ажалда али бүхы туһаламжа үзүүлхэ, хэһэн бүтээһэн һайн һайн зүйлнүүдыень олоор, һайнаар хэблэдэг байха, тиихэ зуураа тэдэнэртэ шанга эрилтэ табидаг байха тухай тусгаар хэлэгдэһэн байна.

Зохёолон ажал эрхилхэ уран мэргэжэлые, шэнэ бэшэгдэһэн гү; бэшэгдэжэ байгаа шүлэг, рассказ, поэмэ, повесть, пьесэ, романуудай идейнэ удха шанарыень улам дээшэлүүлхэ ябадалда онсо анхарал табигдаха ёһотой. Мүнөө Уран зохёолшодой холбоондо, «Байгал» журналай редакцида, Буряадай номой хэблэлдэ залуу зохёолшодой номуудые, шэнэ зохёолнуудые зүбшэн хэлсэлгэ, ахамад зохёолшодой үмэнэһөө захяа заабари үгэлгэ, тэдэнэй гар бэшэгэнүүдые шинжэхэ, шалгаха, шүүмжэлхэ, заһабарилха ябадалнууд түсэблэгдэн хэгдэдэг болонхой. Энэ ехэ хэрэгтэ Уран зохёолшодой холбооной үшөө нэгэ һайн талань юун бэ гэхэдэ, хирэ

хирэ болоод лэ залуу зохёолшодой республиканска зүблөө хэжэ, тэдэнэй зохёолнуудые наринаар, ханамжатайгаар шэнжэлдэг, зүбшэн хэлсэдэг, эрхим һайнуудыень хэблэлдэ дурадхадаг, үлэмжэ бэлигтэйшүүлыень Уран зохеолшодой холбооной жэнхэни гэшүүндэ абтахые һаншаадаг заншалтай болонхой. Тиигэжэ һүүлэй жэлнүүд соо манай Уран зохёолшодой холбоон залуушуулай дундаһаа хэдэн олон бэлигтэниие гэшүүн болгон абажа, өөһэдынгөө зэргые олошоруулан, ахамад зохёолшодтоо ёһотой гэшүүн халаан бэлдэнэ.

Мүнөө Буряадтамнай зуугаад залуу зохёолшон эдэбхитэйгээр зохёолнуудаа найруулан бэшэжэ байдаг. Тиихэдэ эхилэн бэшэжэ ороошод, уран һайханай харгы дээрэ түрүүшынгээ туршалга хэжэ байгаашад бүришье олон. Тэдэниие саг дээрэнь элирүүлжэ, удаан уняжагайруулангүй дээшэнь татаха гээшэ мүнөө үеын шухала зорилго болоо.

Манай дунда хэдэн ном хэблүүлһэн гү, хэдэн зохёол бэшээд байһан эдэбхитэй хүбүүд, басагад улам олошорно. Москвагай Горькиин нэрэмжэтэ литературна институт дүүргээд, амжалтатайгаар зохёон ажаллажа байһан оюун бэлигтэниие эхинэдэ абаад үзэе. Энэ тусхай һургуули дүүргэһэн Галма-Доди Дамбаев хэдэн повестьнуудые бэшээ, эдир залуугаар наһа бараһан Намжил Нимбуев шүлэгүүдэй согсолборые Москвагай «Современник» хэблэлдэ гаргаа, Владимир Липатов Буряадай номой хэблэлдэ шүлэгүүдээ таргуулаа, мүн аха нүхэдэйнгөө зохёолнуудые ород хэлэн дээрэ яһала һайнаар оршуулна. Галина Раднаева шүлэгүүдэй хоёр ном хэблүүлээ, Владимир Намсараев өөрынгөө номуудые гаргахаһаа гадна, ородһоо оршуулдаг бэлигтэй оршуулагшадаа нэгэн болоо; мүн тэрэ һургуули дүүргэһэн Даши Дамбаевай (наһа бараһан), Батар Батоевой, Мэри Хамгушкеевагай түрүүшын номууд хэблэлдэ бэлдэгдэжэ байна.

Тиихэдэ мүн лэ Москвада, Улаан-Үдэдэ дээдэ һургуулинуудые дүүргэһэн поэдүүд Лопсон Тапхаев, Цырендулма Дондогой, Баир Дугаров, Борис Сыренов, прозаигууд Цырен-Дондок Хамаев, Ардан Ангархаев, Владимир Лубсанов, драматург Дугар Дылгыров, шүүмжэлэгшэ Эрдэм Уланов түрүүшынгээ номуудые, пьесэнүүдые гаргаад, мүнөө улам эдэбхитэйгээр ажаллана

Залуушуулай дунда мүнөө үеын байдал тухай, мүнөө сагай геройнууд тухай, өөһэдынгөө үетэн тухай, тэдэнэй халуун ольһото ажал, һуралсал, сэрэгэй албан тухай бэшэдэг хүнүүд, юрэ манай үеын замай һудал дээрэ зүрхэеэ табидаг боложо байһан хүнүүд олонхидоо юм. Залуу поэт Климент Жамьянов Улаан-Үдын ЛВРЗ-дэ булад шудхагша ябаһан аад, диилэнхидээ залуу хүдэлмэришэд тухай шүлэглэнэ. Мүн Илья Намсараев, Чингис Гуруев, Дулгар Доржиева, Цыдып Цырендоржиев, Вера Тсктохоева, Жорж Юбухаев, Геннадий Ринчино болон бусад олон нүхэд түрэл Эхэ ороноо, буряад арад зоноо, Байгал далайгаа, байгаалниин гоёые магтан дуулана.

Иимэ болоод байхадаа, залуу бэлигтэнэй зохёоһон зүйлнүүдые үни удаан хэбтүүлэнгүй, саг соонь хэблэн гаргаха асуудал ехэ шухала байна. Буряадай номой хэблэл һүүлэй миил хоёрхон жэл соо залуу зохёолшодой 21 ном гаргаа. Мүнөө манай хэблэлэй редакционно хабтаһан соо арба гаран номой гар бэшэгүүд ороод, шэнжэлэгдэжэ, заһабарилагдажа, авторнуудтай хамта зүбшэгдэжэ хиигдэжэ байна. Тэдээн соонһоонь шэлэгдэһэн 8 ном 1977 оной туршада хэблэгдэхээр түсэблэгдэнхэй. Зүгөөр ном хэблэлгын шанар һайжаруулха тушаа арбадахи табан жэлэй түсэб соо онсо хэлэгдэһэн байна гээшэ. Тиимэһээ хэблэлэй шанар һайжаруулха номуудаи удха шанар, урлалан хэмжээ ургэхэ, досоо гадаадыень уран һайханаар шэмэглэхэ, юрэ номуудые «ута наһатай» болгохо, уншагшадай сэдьхэл хандуулхасатай, нюдэ баярлуулхасатай болгохо ябадалда манай Буряадай номой хэблэл анхаралаа ехээр табидаг болонхой. Һүүлэй үедэ гараһан хүүгэдэй номуудые аблад үзэе. Олон үнгын шэрэ будагтайгаар хэблэгдэһэн «Хонхын жэнгирээн», «Нямняа сэсэг» гэжэ согсолборинууд, Хоца Намсараевай «Тэрнэхэн унаган», Дамба Дашинимаевай «Туламтай шоно», Бавасан Абидуевай «Үрэмшөө», Цырен-Дулма Дондоковагай «Би Шарлуухайб», Жан Зиминэй «Үнэн нүхэр — үзэглэл», Ц. Дондогойн «Паатааханай зурагууд», Б-Б. Намсарайн «Булаг», Барас Халзановай «Амар мэндэ, далай» болон бусад номууд үхибүүдэй дура татаа. Мүнөө олон үнгын будагаар гансата барлан гаргадаг офсетнэ машинаар номуудые хэблэхэ, уран гоё зурагуудтайгаар, мүн фото-зурагуудтайгаар гаргаха, зузаан, ялагар һайн саарһан дээрэ барлаха, хатуу саарһан гү, али бүдөөр бүриһэн хабтаһаар гадарлаха ябадалнууд үргэдэжэ байна. Энэ хэрэгтэ номой зурагуудые бүтээдэг уран зурлашад Владимир Гончар, Олег Цыремпилон, Павел Гурьянов, Владимир Инкижинов болон бусад нүхэд халуунаар оролдоно.

Тингэбэшье залуу бэлигтэнтэй ябуулдаг али бүхы ажал хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөөл олон байна. Залуу зохёолшодой найруулга бүтээлнүүдые нарияар хинахаһаа гадна, тэдэнэй хүмүүжүүлгэдэ марксизм-ленинизмые гүнзэгыгөөр шудалха, эрдэм мэргэжэлыень саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, тэдэнииень олониитын ажал ябуулгада зоримгойгоор хабаадуулха, юрэ эдэбхи эрмэлзэлыень дээшэлүүлхэ шухала.

Энээн тушаа хэдэн һанамжанууд байна.

Зарим газарнуудта уран зохёолой кружогууд гэжэ бии. Зүгөөр урдань олон аад, үсөөрнэһэниинь гомдолтой. Мүнөө авиазаводой дэргэдэ «Тэрэнги» гэжэ, тиихэдэ Түнхэнэй аймагай газетын редакциин дэргэдэ «Саян» гэжэ кружок үниинэй хүдэлнэ. Тиимэ кружогуудые олошоруулжа, ажал һуралсалыень һайжаруулха шухала болоо. Шэнэ кружогууд «Байгал» журналай редакцида, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай хэлэ бэшэгэй факультедтэ, багшанарай училищада, Хоринн, Захааминай, Хяагтын, Сэлэнгын газетэнүүдэй редакцинуудта, «Буряадай залуушуул» газетын дэргэдэ, арадай зохёолой баишанда тогтоогоо һаа, таарамжатай шэнги. Олон болохоһоонь айлтагүй, харин лэ ажалайнь шанарые дээшэлүүлхэ, олон янзын хэлбэритэй болгохо хэрэгтэй. Гансал шэнэ зохёолнуудые зүбшэн хэлсэлгээр хүдэлмэреэ хизаарлахагүй, харин саг сагта мэргэжэлтэниие урижа, уран һайхан тухай, урлал шадабари тухай, зохёолон маяг, үгэ хэлэн, удха шанар тухай хөөрэлдөөнүүдые һонирхолтойгоор эмхидхэхэ, һонин намтартай хүнүүдээр, ажалай болон дайнай ветерануудтай, баян ехэ дүй дүршэлтэнтэй эрдэмтэд болон дүтын хүрпэ мэргэжэлтэдтэй уулзалгануудые үнгэргэдэг байха, ахамад нүхэдэй зохёолойнь арга методүүдтэй, тэдэнэй бүтээлэй лабораторитой танилсуулха ёһотой.

Буряадай номой хэблэл Уран зохёолшодой холбоонтой хамта 1974 ондо «Залуу наһанай охин» гэһэн хамтын согсолбори хэблээ һэн. Тэрээн соогоо «...иимэ дэбтэрнүүд хирэ хирэ болоод лэ хэблэгдэжэ байха юм» гэжэ найдууһан аад лэ, мүнөө болотороо дахинхинь гараадүй байна. Энээниие удааруулангүйгөөр, үнэхөөр лэ хирэ хирэ болоод гаргажа байхань зайлашагүй. Иимэ дэбтэрые жэл бүридэ прозоор болон поэзеэр ээлжээлүүлэн гаргадаг болоо һаа, таарамжатай. Ерэхэ жэлһээ эхилэн, Буряадай номой хэблэлэй зүгһөө «Залуу зохёолшодой түрүүшын ном» гэһэн ниитэ гаршагтайгаар номуудай согсос удаа дараа уламжалуулан хэблэгдэдэг болоо һаа, һайн ха бэлэи. Зүгөөр «Байгал» журналда, «Буряад үнэн», «Буряадай залуушуул» болон аймагуудай газетэнүүдтэ залуушуулай неделн бүрнин тусгаар булангууд, телевидени болон радиодо мүн тиимэ тусгаар дамжуулганууд бии болгоһон гэбэл, бүри һайн бэлэй.

КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой ёһоор, уран һайханай оюутанай дундаһаа үлэмжэ дүршэлтэй түлөөлэгшэдые манай журналай, альманах гү, али согсолборинуудай редколлегинүүдэй, хэблэлэй редакционно болон радио, телевидениин уран һайханай соведүүдэй хүдэлмэридэ хабаадуулха ёһотой.

Залуу наһанай охин хадаа манай уран зохёолой, манай бүхы соёл культурын саашанхи хүгжэлтын сээжэ дүүрэн амисхаал болохо зэргэтэй. Залуушуулай оюлиг соонһоо мүндэлһэн эрхим һайн зохёол бүхэнэй урда үргэн зам нээгдэжэ үгэхэ ёһотой. Юуб гэхэдэ, коммунис байгуулалтын ашатуһада зорюулагдаһан, тэрэниие удха түгэлдэрөөр, уран һайханаар харуулһан бэлигтэй зохёол бүхэн бүхы арад зоноймнай баялигынь мүн болоно. Тиимэһээ хүн зондоо оюун бэлигээ сүм зорюулагты, агууехэ Эхэ оронойнгоо нэрэ түрэдэ хүрэмэ зохёолнуудые бүтээгты гэжэ уран зохёолшодоо манай парти урлална.

Ц. ГАЛСАНОВ,
поэт, Буряадай номой хэблэлэй ахалагша редактор

ДУУН ГЭЭШЭ СЭДЬХЭЛҺЭЭ...

1959 ондо ССР Союзай э театрай филиал соо Д. ошеевэй «Анда нүхэд» гэ- оперо харуулагдаа һэн. рбоон ноёной зэрлиг шые тэсэхээ болиһон нюгай хүн зон энэ дарлалта лжэлгэһөө ямар аргаар лөөрхэб гэжэ арга хүргаа ожо ядажа байна. Нютаг гадаа сэсэн гэжэ алдаршаан Хүхэ Үбгэн гаража эд: «Харин хаанда ханты, хатуу сагтамнай тулха!» — гэжэ хэлэнэ. үхэ Үбгэнэй хэлээшые хүн н һайшаажа, Булган Таби түрүүтэй элшэдые Петр анда эльгээхэ гэжэ шиидэ.

Эгээ эндэл Улаан-Үдын П. йковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин студент онард Шоболов Хүхэ Үбнэй энэ жаахан партиие нэ ехэ театрай сценэ дээһээ түрүүшынхеэ ханхика дуулаһан байха юм.

«Дуһалһаа далай болодог» һэн буряад оньһон үгын оор энэ багахан рольһоо онард Шоболовой дуушан олохо харгынь эхилээ һэн. Зэдын аймагай Гэгээтэ тагта түрэһэн энэ залуу ушан үхибүүн бага наһана хонишо уян нугархан хоотой байжа, 1957 ондо баровск хотодо үнгэргэгһэн залуушуулай зональ фестивальда хабаадалсаа, лауреадай нэрэ зэргэдэ отэжэ, нютагаа бусаа бэй. Тэрэл жэлдэ хорн хүрээ ябаһан энэ бэлигтэй залуу хүбүүн хүгжэмэй учищида һурахаяа ерээ һэн. «Һайн хүндэ һанаагаар» гэнэй ёһоор Л. Шоболов дүй ршэлтэй багша Вера Дашевна Лыгденовагай хүэлбэри доро һуралсажа, бэлигтэй бэрхэ дуушан болохо йһанаа гэршэлэн харууа. Удаань Римскэй-Корсаковой нэрэмжэтэ Ленинрадай Гүрэнэй консерватэидо профессор, РСФСР-эй абьяата артист, РСФСР-эй скусствын габьяата ажал буулагша И. И. Плещакова һуралсажа эхилһэн байха м. Иван Иванович Плещаков манай республикын бэрхэ дуушад Л. Л. Линховоин, К. И. Базарсадаев гэгшэдые һургажа, һайн артистнууд болгожо гаргаһанайнгаа түлөө Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Иимэ бэрхэ багшада заалгаха гээшэ Шоболовой зол болоһон гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эндэ һуралсажа байхадаа, Совет Армида алба хэхээр абтажа, Ленинградай сэрэгэй округой хатар, дуунай ансамбльда дуушан болоо бэлэй. Гурбан жэлэй туршада энэ ансамбльтаи хамта харинн хэдэ хэдэн оронуудаар аяншалһан байха. Кубада ошожо, һара шахуу гастрольдо ябаһанаинь һүүлээр Фидель Кастро ансамблиин артистнуудтай уулзажа, Леонард Шоболовто Кубын республикын Хүндэлэлэй грамота барюулһан юм. Энэ шагналаа Леонард Шоболов тон нангин дурасхаал мэтээр мүнөө хадагалжа байдаг.

Албаяа дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр консерваторидо һуралсалаа үргэлжэлүүлээ, һүүлшын курсануудта һуралсажа байхадаа, 1968 ондо Киев хотодо үнгэргэгдэһэн манай ороной залуу дуушадай Глинкын нэрэмжэтэ бүхэсоюзна конкурсдо хабаадалсажа, һайшаал магтаалда хүртэһэн байна. Хойто жэлынь консерваториео дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр, Свердловск хотодо үнгэргэгдэһэн оперно артистнуудай конкурсдо хабаадалсажа, эрхим амжалта туйлаа. Тиигэжэ баритон хоолойтой, бэлигтэй үшөө нэгэ дуушан Буряадай оперо болон баледэй театрта бии болоо бэлэй. Түрүүшээр Д. Вердиин «Травиата» гэжэ оперодо Жермонгой партиие дуулажа, хүн зониие баясуулһан байна.

Үнгэрһэн эдэ жэлнүүдтэ театрта ажаллажа байхадаа, Леонард Шоболов театрай сценэ дээрэ табигдаһан нилээд олон оперонуудта гол партинуудые гүйсэдхөө юм. Жэшээлхэдэ, М. Мусоргскиин бэшэһэн «Борис Годуновто» — Щелкаловаи, «Хованщинада» Щакловитын, П. Чайковскиин «Иоланта» гэжэ оперодо Робертын, Бау Ямпиловай «Гэрэл» гэжэ оперодо Бурьялай, «Шэдитэ нюусада» эльбэшэ үбгэжөөлэй, Д. Вердиин «Аидада» Амонасрай, А. Бородинай «Игорь тайжа» гэжэ оперодо Игорь тайжын партинуудые эрхим һайнаар гүйсэдхэжэ, харагшад, шагнагшадай зүгһөө халуунаар угтагдажа эхилээ һэн.

«Үгэгты, үгэгты, намда эрхэ сүлөө, үгы хэжэ шадахалби энэ нүгэлөө..» гэһэн Игориин энэ суута арииеl хайшан гэжэ дуулахыень оперо харагшад, шагнагшад хүлеэжэ ядан һууна.

Половецүүдэй хаан Кончагай майхан. Ород сэрэгшэдые дайнда илаһан, Игорь тайжые плендэ абаһан Кончак хаан бардам янзатай баян байдалаа харуулха гэжэ Игорь тайжые өөрынгөө байрада урина. Уданшьегүй һайхан басагад, габшагай солбон хүбүүд гаража ерээд, хатар наада дэлгэнэ, элдэб янзын эдеэ хоол табина. Алта мүнгөөр баян байһанаа Кончак хаан һайрхана. «Минии урдаһаа зэбсэг барижа бодохогүй һаашни, шамайе сүлөөлхэб, аха дүү мэтээр шамайе үдэшэхэб, алта мүнгэеэ, арюун сэбэр басагадаа үгэхэб..» гэжэ Кончагай хэлэхэдэ, Игорь тайжа гол таһа арсана. Эрэхэг хатуу, нугаршагүй зоригтой, ород баатарай энэ абари зангые, арад зоноингоо, газар дайдынгаа түлөө ами наһана хайрлангүй тэмсэхээр шиидэнги байһые үнэншэмэ тодоор Леонард Шоболов харуулһан байна.

Нэгэтэ Буряадай оперо болон баледэй театр соо эгээ түрүүшынхеэ Леонард Шоболовой концерт болоо бэлэй. Залуу дуушаниие шагнахаяа хүн зон театр соо багтажа ядатараа суглараа һэн. Зоной энэ этигэл найдабариие тэрэ үдэшэ дуушан харюулжа шадаһан байна. «Дуун гээшэ сэдьхэлһээ» гэжэ тон зүбөөр хэлсэгдэдэг. Ямаршье композиторай зохёоһон ямаршье дүү дуулахадаа сэдьхэлээрээ мэдэрээгүй һаа, һайнаар, һайханаар дуулажа шадахагүйнь мэдээжэ. Шагнагшадайнгаа урда тоосоото мэтэ болоһон энэ концерт дээрэ Л. Шоболов оперонуудһаа арнинуудые, баруунай классигуудай романснуудые, буряадайнгаа композиторнуудай зохёоһон дуунуудые сэдьхэлээ уудалан айхабтар зоригжолтойгоор дуулаа һэн. Дуулаһан дуун бүхэниинь шагнагшад нэрьемэ халуун альга ташалгаар угтаа бэлэй. «Ехэл һайн дуушантай болобобди даа», — гэжэ энэ концертын һүүлээр СССР-эй арадай артист Лхасаран Линховоин хэлээ һэн. Тэрэ үдэшэ театрһаа гараһан хүн бүхэн залуу дуушаниие магтажа, бэрхэ дуушадан нэгэн гэжэ сэгнээ.

Үнэхөөрөөшье энэнь дуушанай түрүүшын ехэ амжалта байгаа юм.

— Түрүүшынхеэ түрэл театрайнгаа сценэ дээрэ час шахуу сагай туршада иимэ тоосоото мэтэ концерт үгэхэ болоод байхадаа, ехэл сэдьхэлээ хүдэлөө һэм. Олон зоной урда тоосохо гээшэ хүнгэн хэрэг бэшэ. Харин энэ концертдэ минии нүхэд — Дугаржаб Дашиев Владимир Шагжиев хоер хабаадалсажа, намдаа һайн дэмжэлтэ үгөө һэн. Нүхэдэйнгөө амгалан шарай харахадаа, нэгэ бага һанаамни амарха шэнги болоо бэлэй. Концертынгоо түгэсхэлдэ С. Туликовай «Эхэ орон» гэжэ дуу дуулахадаа, зал соо һууһан шагнагшадтаяа һаналаа нэгэдэһэндэл боложо, сэдьхэл соом нэгэ һаруул һайхан юумэн носоһон шэнги болоо һэн. Шагнагшадай халуун дулаан альга ташалган гээшэ бидэнэр, артистнуудта үгтэһэн ехэ бэлэг шагнал болодог, гэжэ Леонард Сергеевич Шоболов хэлээ һэн.

Иимэ үндэр шагналда хүртэхэ гээшэ дуушанай оюун хурса бэлигһээ, һайхан сэдьхэлһээ, һайхан хоолойһоо болодог. Шоболовой баритон хоолойе республикымнай аймаг бүриин шахуу ажалшад һайхашаан шагнахаһаа гадна, «Байгал» гэжэ ансамбльтаи хамта Совет ороной олон тоото хото городуудаар ябахадань, тэндэхиин хүн зон халуун дулаан альга ташалгаар угтаһан байха.

Театрта табигдаһан олон тоото оперонуудта олон ондоо абари зантай хүнүүдэй рольнуудые һайнаар наадаха гээшэ тэрэнэй онсо оюун бэлигые гэршэлжэ үгэнэ.

Мэнэ һаяхан театрта табигдаһан Д. Вердиин «Дон Карлоста» гол партинуудай нэгэн болохо Дон Карлосай үнэн сэхэ, һаин һайхан урагшаа һанаатай Родриго-маркиз ди Позын ролиие Л. Шоболов үнэншэмэ тодоор, тобойсо харуулжа шадаа.

Дуушан Леонард Шоболов оройдоол гуша гаража ябана. Тэрэнэй дуулаха, наадаха рольнуудынь олон, хэхэ ажалайнь хараа ехэ, замайнь харгы ута.

Д. САМБОЦЫРЕНОВ.

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮДҺЭЭ

Болот БАЛЬЖИНИМАЕВ

* * *

Бууралхан абымни
бэе һэндэһэн
Мүнөөшье улаан
шарханууд соо,
Булад, туулганай
тэһэрдэһэн
Булаатай юумэ
үнгэрһэн дайнһаа.
Хаана, яагаад
шархатаһыень,
Хэлээд, хөөрөөд
үгэхыень,
Хэды шагнаха
дуратайшье һаа,
Хэлэжэ шадаагүйб
мүнөө болотор
«Шархамни үбдэнэ» —
гээд абамни.
Шархирһан бэеэ
амаруулан һуухадаа,
Шантагархан ашаяа
үндэн таалажа,
Шадал ороһондол
хүхюун болодог.

* * *

Гэрэл һайхан нюдыеш
Гэнтэ тиихэдэ обёороо
һэм.
Гүрэлөө удхэн гэлэгэдэш
Гараа халта хүргөө һэм.
Эдир залуу наһандаа
Этигэн шамдаа ябахадаа,
Эльгэ зүрхөө холбожо.
Энхэрэн хажуудаш
байгаа һэм.
Дуран тухай хэлэжэ,
Дүмүүхэн хүтэлэн
ябахадаа,
Дүүрэн жаргалаар
соробхилһон
Дулаахан хасарыеш
таалаа һэм.

Аюша ДОНОЕВ

ӨӨРЫН ХҮБҮҮН ГЭГДЭХЭБ

Тайбан Буряад ороной
Талын хүгжэм шагнаһаар.
Талаан бэлиг, эршээ
Таашаан зондоо
зорюулһаар,
Үдэн, урган ябажа,
Өөрын хүбүүн гэгдэхэб.
Найман зүгэй хүнүүдтэ
Налгай жаргал хүсэһөөр,
Эрын еһоор элсүүлһээр
Үдэр бүриин тэмсэл соо
Өөрын хүбүүн гэгдэхэб.
Һайхан холын жаргалай
Һаруул үдэр урлалһаар,
Түрүү хүдэр хүбүүдээр
Түргэн байшан
бодхолсоод,
Үндэр гэгээн ажалаар
Өөрын хүбүүн гэгдэхэб.

ЭЖЫН НЭРЭ МҮНХЭ БАЙГ!

Энэ тэнюун дэлхэй дээрэ
Эрын соло эдлэхээр
Эрхы дээрэ үргэһэн
Эжын нэрэ мүнхэ байг!
Хонгор жаахан намайгаа
Ходол өөгшөөн тэнжэһэн
Энхэ дэлхэйн эрдэни
Эжын нэрэ мүнхэ байг!
Ажал эрдэм хоёрто
Адли тэгшэ һургаһан,
Эхин дуунайм һабагша —
Эжын нэрэ мүнхэ байг!
Түгэс хэрэг зонхилһон,
Түрэл дайдаа хамгаалһан
Эрын эрхим хүбүүдэй
Эжын нэрэ мүнхэ байг!
Үрэ хүүгэд бүхэндөө
Үнэн зүрхөө зорюулаад,
Эрьелтэгүйгөөр мордоһон
Эжын нэрэ мүнхэ байг!

Хүн зоной зүрхэндэ мүнхэл

Новоселенгинск тосхондо декабристнуудта зорюулагдаһан музейн нээгдэһээр оройдоо жэл үнгэрбэшье, хэды олон хүн эндэ ерээ гээшэб. Москва, Ленинград, Хабаровск, Шэтэ, Свердловск болон бусад хото городуудһаа хүнүүд ерэжэ, дворян уг унгитай түрүүшын революционернүүдэй ажабайдалтай, ажал ябуулгатай танилсана.

Декабристнуудай буһалгаанда эдэбхитэйгээр хабаадаһан Н. А. Бестужевай проектээр баригдаһан хоёр дабхар байшангые тус музей эзэлнэ. 12 таһалгатай энэ байшан соо декабристнуудай портредүүд, бэшэгүүд, тэдэнэй ажаһуудалай хэрэглэмжын элдэб зүйлнүүд. К. Рылеев А. Бестужев-Марлинский хоёрой гаргадаг «Полярная звезда» журналан номер эндэ табигданхай. Байшангай нэгэ таһалга соо тэрэ сагай Буряадуудай ажабайдал харуулһан экспонадууд бии юм. Аха дүү Бестужевтан, Торсон гэгшэд сүлэлгэдэ эндэ байхадаа, нютагай зоной дунда тон хүндэтэй байһан юм.

Музейн нээгдэһэнһээ хойшо 20 мянга гаран хүн эндэ орожо, һонирхон хараһан байна. Тэдэнэй дунда республикын предприятинуудай хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд, студентнэр, һурагшад болон бусад бии. Тэдэнэр декабристнуудай намтартай, революционно ажал ябуулгатай манай буряад орондо ябуулһан ажал хүдэлмэритэй ехэтэ һонирхон танилсаһан байна.

Декабристнуудай музейн хододоо олон зоной анхарал татажа, һонирхолтой байһанда тэрэнэй директор Семен Иванович Ларионовой, музейн хүдэлмэрилэгшэдэй габьяа тон ехэ. Тэдэнэр музейдэ табигдаһан материалнуудые тон һайнаар байлгахаһаа гадна, декабристнууд тухай мэдээнүүдые эсэшэ сусашагүйгөөр бэдэржэ байдаг.

А. ШУЛУНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Музейн таһалга соо. 2. Музейн экспонат.

АВТОРАЙ фото.

ЭЭЛЖЭЭТЭ НОМЕР

Партиин Буряадай обкомой пропаганда болон агитациин таһагай үмэнэһөө һарадаа хоёр удаа гарадаг «Агитаторай блокнодой» 23-дахи номер хэблэгдэжэ, уншагшадта эльгээгдэбэ. Тэрэнэй түрүүшын хуудаһануудта КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагшын орлогшо П. Т. Манзаровай статья толилогдоһон байна. Тэндэ республикын колхоз, совхозуудта ниитын адууһа малай үбэлжэлгын үедэ лекторнүүд ба политинформаторнуудай, агитаторнууд болон үзэл сурталай бусад хүдэлмэрилэгшэдэй ажалшадай дунда ябуулха ойлгууламжын хүдэлмэриин гол зорилгонууд тухай хэлэгдэнэ.

«Арбадахи табан жэл: ашаг үрэ ба шанар» гэһэн ниитэ гаршаг доро Улаан-Үдын СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ «Теплоприбор» заводой партийна организациин секретарь В. Толоманенко гэгшын статья толилогдобо. Тус предприятиин коллективэй арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ажалай шанар һайжаруулжа, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын түлөө хэжэ байһан хүдэлмэри тушаа автор тодорхойгоор бэшэнэ.

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай һаалиин фермын коллектив байгша ондо эршэтэй һайнаар хүдэлжэ, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Тэндэ агитатораар томилогдоһон Д. Б. Лубсанова малшадай дунда ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг юм. Тэрэнэй ажалай дүй дүршэл тухай Р. Балданов энэ номерто хөөрэнэ.

«Гүрэн ба шажан» гэһэн статья атеистнүүдтэ туһаламжа болгон толилогдобо. Авторынь — В. Васильев, Яруунын аймагай агитаторнуудай захилаар энэ статья бэлдэгдэһэн байгаа.

«Уласхоорондын байдал» гэһэн ниитэ гаршаг доро толилогдоһон статья сооһоо агитаторнууд болон политинформаторнууд ажалдаа туһатай материал абаха байна. Мүн тиихэдэ агуу Октябриин 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан тобшохон материал эндэ толилогдоо.

В. ИВАНОВА.

телефон · телеграф · радио

ХИЛЫН СААНАҺАА

УЛААН-БААТАР

МНРП-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

ТАСС

МНРП-гэй Центральна Комитедэй ээлжээтэ пленум декабриин 27-до эндэ болобо. МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, МНР-эй Гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ Д. Содномой «МНР-эй арадай ажахы ба соёл культурые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гүрэнэй табан жэлэй түсэб тухай, МНР-эй арадай ажахы ба соёл культурые 1977 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай» элидхэлые, МНР-эй финансын министр Ц. Моломой «МНР-эй 1977 оной гүрэнэй бюджет тухай ба МНР-эй 1975 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай» элидхэлые пленум шагнаад, зүбшэн хэлсэһэн байна. МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Т. Рагчагай «Мяха үйлэдбэрилэн абалгые ехэдхэхэ хэмжээнүүд тухай» элидхэлые пленум мүн лэ шагнажа, зүбшэн хэлсээ.

МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ю. Цеденбал пленум дээрэ үгэ хэлэбэ.

УЛААН-БААТАР.

ПАРТИИН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЭ

ТАСС

МНРП-гэй ороной ниислэл хотодохи партийна эхин организацинуудай секретарьнарай зүблөөн Улаан-Баатарта болобо. Тэрээндэ хабаадагшад гол шухала зорилгонуудые наринаар зүбшэн хэлсэһэн, хүдэлмэриингөө дүнгүүдые халан абалсаһан байна.

МНРП-гэй XVII съездһээ хойшо үнгэрһэн хахад жэлэй турша соо политическэ ба ажалай дэбжэлтэ улам ургаһан байна гэжэ зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдээ. Бүхы республикэ сооһоо адли ниислэл хотын коммунистнууд партиин хараа түсэбүүдые шууд сэхээр бэелүүлжэ байнхай. Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэл шэн габьяата ажалай жэл болобо. Хотын промышленность 11 һарынгаа түсэбые 103 процент дүүргэһэн байна.

МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНРП-гэй ЦК-гай секретарь С. Жалан-Ажав зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, гүрэнэй түсэбүүдые бэелүүлхэ, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха зорилготойгоор партийна организацинуудай политико-эмхидхэлэй хүдэлмэриин гуримые саашадань наринжуулан һайжаруулха шухала гэжэ тэмдэглээ.

Социалис ёһоной байдал нэбтэрүүлхэ, ниислэл хотые жэшээтэ социалис город болгохо хэмжээнүүдтэ дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэбэ. Энээнэй тула түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ коллектив бүхэн даабаряа дүүргэхэ, ниислэл хотоёо болбосон түхэлтэй болгохо, хүн зонине хангалгын шанарые дээшэлүүлхэ шухала байна гэжэ С. Жалан-Ажав мэдүүлээ.

ЛЮКСЕМБУРГ

ЛЮКСЕМБУРГЫН КОМПАРТИИН СЪЕЗД

ТАСС

Люксембургын Коммунис партиин эндэ болоһон байһан XXII съезд дээрэ КПЛ-эй ЦК-гай тоосоото элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэ коммунистнуудай уласхоорондын һаналаа нэгэдэлгые бэхижүүлгын һүлдэ доро үнгэржэ байна.

Парламентын депутат, КПЛ-эй ЦК-гай гэшүүн З. Бернар элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэхэдээ, Люксембургын коммунистнууд СССР-эй ба бусад социалис оронуудай туйлаһан амжалтануудые өөһэдынгөө амжалтанууд мэтээр тоолоно гэжэ тэмдэглэбэ. Пролетарска интернационализмын гол ёһые баримталдаг Люксембургын Коммунис парти КПСС-тэй зэм зэмээ ниилүүлэн, хододоо дабшаха байна гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Советскэ Союзда зүрюу харша ябуулгануудые буруушаан, уласхоорондын коммунис хүдэлөө нэгэдүүлхын түлөө марксизм-ленинизмын гол ёһонуудай арюун сэбэр байхын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлхээр бэлэмди гэжэ тэрэ хэлэбэ.

КПЛ-эй ЦК-гай ажал ябуулгые дэмжэжэ байһанаа мэдүүлэн, съездын делегадууд партиин урда табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хараатай дурадхалнуудые оруул[аа]. КПЛ-эй ЦК-гай гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн хүдэлмэришэн М. Пютц үгэ хэлэхэдээ, ажалшадай ашa туһада зүрюу харша ябуулгануудые хэдэг монополинуудтай эрид шууд тэмсэхыень коммунистнуудые, социалистнуудые, түрүү үзэлтэй ба зүүнэй тала баримталдаг бүхы хүсэнүүдые уряалба.

ЛУАНДА

ТҮГЭС ИЛАЛТА ТУЙЛАТАРАА ТЭМСЭХЭБДИ

ТАСС

Сүлөөтэ ба бэеэ дааһан байдалайнгаа түлөө тэмсэдэг арадуудта Советскэ Союзай үзүүлһэн, үзүүлжэ байдаг туһаламжа, дэмжэлгые бидэ үндэрөөр сэгнэнэбди гэжэ Баруун-Урда Африкын Арадай эмхиин (СВАПО) президент Сэм Нуйома ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Интернационалис иимэ туһаламжын үзүүлэгдэжэ байһые арадай Анголоһоо хаража болоно гэжэ тэрэ хэлэбэ. Пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта үнэн агуу ехэ Ленинэй орон түрүүшын үдэрһөө хойшо Анголые сүлөөлхэ арадай хүдэлөөнэй (МПЛА) тала бариһан байгаа. Орон доторой контрреволюциин ба империалис хархис хүсэнүүдэй хорото муухай ябуулгануудай эдэбхижэжэ захалхада, СССР патриотическа хүсэнүүдтэ ехэ туһаламжа үзүүлһэн байна.

Бэеэ дааһан байдалтай болоһоор түрүүшынгээ жэлэй ойе һаяхан тэмдэглэһэн шэнэ Анголын амжалтанууд Намибиин, ЮАР-ай ба Зимбабвиин дарлагдаһан арадуудые империализмда, колониализмда, расизмда эсэргүү тэмсэлдэ зориглуулна.

НЬЮ-ЙОРК

Дж. КАРТЕРАЙ ХӨӨРӨӨН

ТАСС

Стратегическэ буу зэбсэгүүдые хизаарлаха талаар Советскэ Союзтай хэлсээ баталалгые гол шухала удхашанартай гэжэ тоолонобди гэжэ США-гай президентээр һунгагдаһан Дж. Картер «Тайм» журналда толилуулһан статья соогоо мэдүүлнэ. Владивостогто болоһон хөөрэлдөөнэй үедэ үгээ ойлголсолго энэ талаар хэлсээ баталха үндэһэ һуури табиха байна гэжэ тэрэ хэлээ. Энээнине саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэй. Сагзуурын хэлсээнэй 1977 оной октябрь һарада дүүрэтэр стратегическэ буу зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай шэнэ хэлсээ баталбал, һайн байгаа гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй ерэхэ жэлдэ уулзажа, энээн тухай хөөрэлдэхэ аабзабди гээд Дж. Картер найдажа байһанаа мэдүүлээ.

Атомна буу зэбсэгүүдые юрэнхы дээрэнь хамгааран бодомжотойгоор хорооёхые хүсэнэб гэжэ Дж. Картер мэдүүлбэ. Гадна ядерна буу зэбсэгүүдые али бүхы аргаар туршалга болюулхые хүсэнэб.

МЕХИКЭ

НЭГЭДЭЛЭЭ БЭХИЖҮҮЛХЫЕНЬ УРЯАЛНА

ТАСС

Империализм болон фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ Америкын демократическа бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ уряатайгаар Уругвайн Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Родней Арисменди хандаба.

Дэлхэйн бусад ронуудта булигдахадаа, империализм Латинн Америкэдэхи байдалаа һайжаруулхые һэдэнэ гэжэ тэрэ Мексикын «Сьемпре» журналда интервью үгэхэдөө мэдүүлээ. Иимэ зорилготойгоор Латинн Америкын хэдэн оронуудта фашис диктатура һэргээлгэдэ туһалхые оролдоһон байгаа.

Уласхоорондын империализмын тухиралга дэмжэлгэ доро ажал ябуулхадаа, фашис диктатура хорото муухай үйлэ хэрэгүүдые үүдхэнэ. Хэтэржэ ерэхэдээ, зүүнэй үзэлтэй хүтэлбэрилэгшэдые алана. Президент Сальвадор Альендые, генерал Карлос Пратсые, Арадай нэгэдэлэй правительствын элитэ мэдээжэ ажал ябуулэгша Орландо Летельерые, мүн бусад олон патриодуудые Чилиин сэрэгэй фашис хунтын алаһан ушар гэршэлнэ гэжэ Р. Арисменди тэмдэглээ. Тиимэһээ Латинн Америкэдэ хархис хүсэнүүдэй гаргаһан харата муухай ябуулганууд анхаралда абажа, зайсуулан саргадаха зэргэтэй.

ЛОНДОН

ЭТИГЭЛ НАЙДАЛЫНЬ БЭЕЛБЭГҮЙ

ТАСС

Ланкаширтахи Скелмерсдейл хотодо ажаһуудаг Патрик О'Тула гэгшэдэ үнгэрһэн жэл урма баяр асарбагүй. Дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэн, дүрбэн үхибүүнэй эсэгэ 11 һарын турша соо ажал бэдэрбэшье, оложо шадаагүй. 1976 он Уэльсын Карфилли хотын хүдэлмэригүй Адриан Харриста, мүн бусад олон хүнүүдтэ гасалан зоболон асарһан байна.

Тусхай мэдээнэй ёһоор, мүнөө орон дотор 1.371 мянган хүн гэхэ гү, али ажал хэхэ аргатай зоной 5,8 процентнь хүдэлмэригүй байһаар. Кэмбриджскэ мэдээжэ экономист Т. Уордын тоолон гаргаһанай ёһоор, ойрын хоёр жэл соо Англида хүдэлмэригүйшүүлэй тоо 2 миллион хүндэ хүрэхэ байна. 1976 ондо мүнгэнэй үнэ 15 процентээр унаа.

СПОРТ

МАСТЕРАЙ ЗАМ

Һур харбалга буряад арадай, бусадшье олон үндэһэ угсаатанай дунда дэлгэрэнги байһан. Үни холын түүхэтэй спорт. Мүнөө һур харбалгаар уласхоорондын ехэ мүрысөөнүүд эмхидхэгдэдэг болонхой. Манай Буряадай республикын мэргэн һуршадай тус мүрысөөнүүдтэ хабаадалсажа, Эхэ оронойнгоо спортын нэрэ хүндые хамгаалалсадаг байһанаарнь омгорхомоор.

Бэлигтэй спортсмен-һуршад Хурамхаан нютагташье ургажа, республикадаа алдартай болоожо байна. Тэдэнэй нэгэнинь СССР-эй спортын мастер, үхибүүдэй спортивна һургуулиин тренер Анатолий Дондупович Гармаев болоно. Энэ нүхэрнай нилээд олон нэрэтэй суутай мүрысөөнүүдтэ хабаадаһан, дүй дүршэлөөр ехэ болоһон һуршан байха. Һүүлэй үедэ тэрэ һураар Польшодо болоһон уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадалсаһан байна. Тус мүрысөөндэ манай Россиин Федерациин команда бараг һайн дүн харуулһан, эрэшүүлэй команда нэгэдэхи, эхэнэрнүүдэй команда хоёрдохи һуурида гараһан байна гэжэ урматайгаар тэрэ мэдүүлээ һэн.

Эдир залуу наһанһаа Анатолий Гармаев хүгжэм, спорт эрхилхые эрмэлзэдэг байһан юм. Тиин дунда һургуулиин һүүлээр Улаан-Үдэдэ культурын институт амжалтатай дүүргэһэн. Залуу мэргэжэлтэ түрэл Хурамхаан һууринда ерэжэ, хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулида багшалаа. Һур харбалгаар А. Д. Гармаевай ехэ спортын үүдэ нээхэ ябадалдань республикын элитэ һуршан, СССР-эй спортын мастер Дашанима Эрдынеев түрүүшын заабарилагшань болоһон юм. Тэрэ үедэ Хурамхаанда багшаар хүдэлжэ байхадаа, Д-Н. Эрдынеев һурта дуратайшуулые һорилгодо бүхы сагаа зорюулдаг һэн гэхэ.

Түрүүн Хурамхаанай харбагшад республиканска наадануудта хэдэ дахин ябалсаа, амжалташье харуулдаг байгаа. Анатолий Гармаев республикынгаа командада оролсожо, Шэтэ хотодо болоһон мүрысөөндэ хабаадаба. Нааданай һүүлээр эмхидхэгдэһэн хэдэн үдэрэй һорилгын үедэ Россин Федерациин «Урожай» бүлгэмэй команда бүридхэгдэжэ, тус командада һуршан Анатолий Гармаев оролсоһон байна. Тингэжэ Новая Каховка хотодо болоһон наадануудта манай нютагай спортсмен хабаадаха золтой байба.

1973 ондо РСФСР-эй түрүү һууриин түлөө болоһон мүрысөөндэ БурАССР-эй харбагшадай командада спортын мастернууд Д-Н. Эрдынеев, В. Гуров, Г. Эрдынеева гэгшэд ошоһон юм. Энэ мүрысөөндэ манай республикынхид амжалтатай хабаадажа, өөһэдынгөө зэргэдэ үшөө нэгэ мастерые нэмээжэ ерэһэн юм. Дүрбэн ондоо дистанцида харбалгада хоёр хүрүүгээр үнгэргэгдэһэн наадануудай дүнгөөр Буряадай республикын спортсмен Анатолий Гармаев мастерай норматив дүүргэжэ, СССР-эй спортын мастер гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Энэ оной зун Улаан-Баатар хотодо болоһон уласхоорондын мүрысөөндэ долоон ороной эрхим гэгдэһэн мэргэн һуршад сугларба. Эндэ РСФСР-эй командынхид бултанһаа булюу мэргэн байһанаа харуулаа. Хубиин түрүү һуури эзэлэлгын дүнгөөр А. Гармаев бүхы спортсменүүдые гушан метрэй зайда сүм оройлһон, табин метртэ хоёрдохи, далан метртэ гурбадахи һуури эзэлһэн байжа, бронзо медаляар шагнагдаба. Һүүлээрнь тэрэ РСФСР-эй командын бүридэлдэ оролсожо, Ашхабад, Варшава хотонуудта үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдтэ хабаадаһан юм.

Спортсменүүдтэ, илангаяа спортын мастернуудта бэлэдхэл һорилгын талаар тон шанга эрилтэ табигдадаг: табан үдэрэй һорилгын удаа нэгэ үдэрэй амаралта, удаань баһал табан үдэрэй һорилго гэхэ мэтээр ургэлжэлэл байха, тиин үдэр бүхэнэй һорилго зургаан часһаа багa бэшэ. Спортын мастер Анатолий Гармаев энэл гүримаараа бэеэ бэлдэхые оролдоно.

Тэд спортсмен баһал юрын хүнүүдтэ адляар ажаһуудаг бшуу. Тэрээндэ гол ажалаа, ниитын хүдэлмэри хэхэ, юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлхэ, кино театрта ябаха, үхибүүдээ хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй. Анатолий Дондуповичай бүлэдэ гурбан үхибүүн хүмүүжэнэ. А. Д. Гармаевай нүхэд, спортын мастерта кандидадууд Э. Д. Мункуев, Х. О. Раднаев гэгшэд тэрээнтэй хододоо суг һураар һорилго бэлэдхэл хэлсэдэг байна.

Аймагай түб Хурамхаанда һургуулиин һурагшадай, залуушуулай дунда һур харбалгын ехэ дэлгэржэ байһанда дээрэ дурсагдаһан спортсменүүдэй үүргэ ехэ юм. Мүнөө Хурамхаанай дунда һургуулиин спортзалда хүүгэдэй спортивна һургуулиин һур харбалгын секциинхид үдэшэ бүри сугларжа, һорилгоёо үнгэргэдэг. Эндэхи тренернүүд Анатолий Гармаев Хубита Раднаев хоёр ургажа ябаа харбагшадые тэсэмгэйгээр һургана.

Ёһото бэлигтэй харбагшад эндэхи спортивна һургуулиһаа урган гараа гэбэл, Тамара Батомункуева (мүнөө Буряадай багшанарай институтай студентка), Мария Дондупова һураар республикын олон мүрысөөнүүдтэ хабаадаһан, спортын мастерта кандидадай нормативта нилээд дүтэ дүнгүүдые туйлаһан байна. Эндэһээ Уланай хүүгэдэй спортын һургуулиинхидтай үнгэргэгдэһэн матчева уулзалга дээрэ Хурамхаанай спортивна һургуулиин һуршан, 8-хи классай һурагша Борис Шадапов элитэ шагараа. Спортын эдэ һургуулинуудта бэрхээр харбадаг һурагшад олон байба. Ингэжэ СССР-эй спортын мастер Анатолий Дондупович Гармаев олоной дунда спорт үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ хубитаяа оруулхые оролдоно. Тэрэ ургажа ябаа спортсменүүдые ерээдүйн ехэ мүрысөөнүүдтэ бэлдэн һорино, өөрыгөөшье бэлдэнэ. Мастерай зам энээнһээ ондоо байдагшьегүй — энэ тэсэмгэй ехэ ажалай зам.

С. ДАШИЕВ.

Хурамхаанай аймаг.

ЧЕМПИОНУУД ТОДОРОО

Волейболоор Улаан-Үдын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн һалхан Буряадай мебель бүтээдэг, модо болбосоруулдаг комбинадай спортзал соо болобо.

Республикымнай ниислэл хотын индустриально-педагогическа техникумэй волейболист басагад бэлдэлгэ һайнтай байжа, бүхы уулзалгануудта шүүгээд, чемпионой нэрэ солодо хүртөө. Эдэнэр технологическа институдай студентнэрые — 3:1, «Забайкалецые» — 3:0, хүүгэдэй спортын 1-дэхи һургуулиин һурагшадые 3:1 тоотойгоор илаһан байна.

Зүүн Сибириин технологическа институдай түлөөлэгшэд — хоёрдохи, «Забайкалец» гурбадахи һууринуудые эзэлбэ.

Эрэшүүлэй дундаһаа Буряадай мебель бүтээдэг, модо болбосоруулдаг комбинадай волейболистнууд илангаяа эмхитэй һайнаар наадажа, магтаал һайшаалда хүртэһэн байха юм. Технологическа болон хүдөө ажахын институдай суглуулагдамал командануудые тус тустань 3:2 тоотойгоор илаа. 1-дэхи ДЮСШ-гай волейболистнуудые комбинадай спортсменүүд 3:0 тоотойгоор шүүгээд, Улаан-Үдын чемпионууд болобо. Технологическа институдай студентнэр хоёрдохи һуурида гараһан байна.

Сэхыень хэлэбэл, мүрысөөн эмхи гуримгүйгөөр үнгэргэгдөө Юуб гэхэдэ, эхэнэрнүүд сооһоо Буряадай багшанарай болон хүдөө ажахын институдуудай, мүн кооперативна техникумэй суглуулагдамал командануудай эрэшүүлэй дундаһаа манай түрүү коллективүүдэй — «Динамын», багшанарай институдай ба «Забайкалецай» волейболистнууд нааданһаа гаргаашаһан байха юм. Спортын бүлгэмүүдэй, клубуудай, мүн горспорткомитедэй хүтэлбэрилэгшэд энээндэ анхаралаа хандуулжа, шухала хэмжээ абаха бэзэ гэжэ һанагдана.

НЭЭМЭЛ МҮРЫСӨӨНДЭ ХАБААДАБА

Саяан үндэр уулата Түнхэн нютаг бүхэ барилдаашадаараа үнишэй суурхадаг юм. СССР-эй спортын мастернууд Нима Ивахинов, Сырен Ардуев, спортын мастерта кандидат Зан Арименов болон бусад эндэһээ урган гаранхай.

Эдиршүүлэй дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар Түнхэнэй аймагай түрүү һуури эзэлхын түлөө нээмэл мүрысөөн Хэрэн тосхондо үнгэргэгдэбэ. Улаан-Үдын хүүгэдэй спортын һургуулиин һурагшад Миша Борголов, Юра Трифонов, Сережа Москвитин, Саша Болонев, Валера Шанюшкин, Миша Мантыков, Цыден Цырендылыков гэгшэд энээндэ хабаадажа, хаба шадалаа туршалсаба. Зэдын аймагай эдир барилдаашад мүн лэ эндэ ерэһэн байгаа.

Сережа Москвитин, Валера Шанюшкин гэгшэд яһала һайнаар барилдажа, гурбадахи һууринуудые эзэлбэ.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ.

ТОБШОХОНООР

△ ШАТАРААР СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн нааданай һүүлшын уулзалганууд болоо. Эндэ дэлхэйн чемпион Анатолий Карпов Цешковскые шүүжэ гарахадаа, түрүүшынхеэ ороной чемпион болоожо, алтан медальда хүртэбэ. Тэрэ абажа болоомоор 17-һоо 12 очкотой болоһон байна.

Гроссмейстер Балашов мүнгэн медальда хүртэбэ. Тэрэ дэлхэйн экс-чемпион Михаил Тальтай тэнсэхэдээ, дүн хамта 11 очко абаһан байба. Дэлхэйн экс-чемпион Петросян, гроссмейстер Полугаевский гэгшэд бронзо медальнуудые абаба. Петросян дэлхэйн экс-чемпион Смысловтой тэнсэһэн, нүгөөдэнь Григорянине шүүһэн байгаа. Эдэ хоёр тус тустаа 10,5 очкотой болоһон байна. Шатаршад Дорфман — 9,5, Смыслов, Таль, — 9, Геллер, Романишин, Свешников—8,5, Гулько—8, Григорян, Ваганян — 7,5, Рашковский, Тайманов — 7, Цешковский, Захаров — 6,5, Купрейчик 6 очкотой болоһон.

Мүрысөөнэй түрүүшын арбанай тоодо ороһон шатаршад дээдэ класста, удаадахи зургаан һуури эзэлэгшэдынь нэгэдэхи класста наадаха болонхой. Дорфман эндэ гроссмейстерэй нормо дүүргэбэ.

△ БОКС. СССР-эй эрхимэй эрхим боксер гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн нааданда Москвагай Евгений Горстков нютагайнгаа хүбүүн Виктор Терещенко гэгшые очкоор диилэжэ гарахадаа, үнгэрэгшэ жэлэй нааданда алдаһан нэрэ зэргээ бусаажа абаба. Тиин долоон хоногто нэгэ удаа гарадаг «Неделиин» шан—шаажан бээлэй, алтан медаль тэрээндэ барюулагдаа. Мүнөө 26 наһатай Горстков найман жэлэй урда тэрэ Орск ходото боксын техникэтэй танилсажа эхилһэн юм.

△ ХОККЕЙ. Дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө Чехословакида эхилһэн залуушуулай нааданда Советскэ Союзай суглуулагдамал команда түрүүлжэ захалба. Эдэнэр Польшын хоккеистнүүдые 10:1 (3:0, 3:1, 4:0), Швециин командые 6:4 тоотойгоор шүүгээд ябана. Канадын. Чехословакиин хоккеистнууд 4:4 тоотойгоор тэнсэбэ. США-гай, Финляндиин суглуулагдамал командануу д Швециин ФРГ-гэй спортсменүүдые тус тустаа 8:5, 4:1 тоотойгоор шүүһэн байна.

△ БАСКЕТБОЛ. СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэжэ байгаа нааданда Ригын спортсменүүд 12 очкотойгоор түрүүлжэ эхилбэ. Эдэнэр ЦСКА-гай командые 66:36 шүүгээ.

Эрэшүүлэй дунда үнгэргэгдэжэ эхилһэн нааданда «Уралмашай» баскетболистнууд Тбилисиин «Динамо» командые 73:63 тоотойгоор шүүбэ. Энэнь «Уралмашай» түрүүшын илалта болоно. Киевэй «Строитель» команда Минскын баскетболистнүүдые 103:102 тоотойгоор шүүхэдээ, долоодохи илалтаяа туйлаба.

△ Трамплинһаа һурэлгөөр Нижний Тагил хотодо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Ленинградай Сергей Сайчик түрүүлбэ. Тэрэ 90 метрэй трамплинһаа һурэхэдөө 216 3 (106,5+108,5 метр) балл абаба.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» декабриин 22-то үнгэргэгдэһэн 51-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени соголбо.

«Спортлото»: зургаан номер хэншье таагаагүй. Табан номер тааһан хүнүүд — 3.028 түхэриг (63карточка), дүрбэн номер таагшад — 45 түхэриг (4.641 карточка), гурбан номер тааһан хүнүүд 3 түхэриг (76. 159 карточка) абаха байна.

«Спортлото-2»: зургаан номер хэншье таабагүй. Табан номер тааһан хүнүүд — 3.738 түхэриг (21 карточка), дүрбэн номер таагшад — 86 түхэриг (1.081 карточка), гурбан номер тааһан хүнүүд 4 түхэриг (22.487 карточка) абаха.

51-дэхи тиражай шүүбэринүүд январиин 2-һоо февралиин 2 болотор түлэгдэхэ.

• • •

«СУББОТЫН СПОРТЛОТОГОЙ» ТИРАЖ

«Субботын спортлотогой» декабриин 25-да үнгэргэгдэһэн 20-дохи тираж:

Нэгэдэхи тираж: 14 (байдарка ба каноэгээр һэлюурдэлгэ), 16 (мори урилдаан), 24(бүмбэгөөр наадалга), 30 стендовэ буудалга), 31 (хүндэ атлетикэ);

Хоёрдохи тираж: 18 (хүнгэн атлетикэ), 22 (тамаралга), 23 (уһа руу һүрэлгэ), 24 (бүмбэгөөр наадалга), 35 (ногоон дээрэ хоккей наадалга). (ТАСС).

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.45 — Үхибүүдтэ — фильм. «Тайна двух океанов» (2-дохи сери). 13.50 — Забһарлалга. 14.00 — Шэнэ һонин. 19.10 — «Эрдэм. Техникэ. Хүгжэлтэ». 14.40 — ССР Союзай Ехэ театрай балледэй артистнарай концерт. 15.25 — «1976 онине үдэшэлгэ». 15.55 — «Арадай аялганууд» — концерт. 16.15 — «На руинах любви» — уран һайханай фильм (США). 18.00 — «Время». 18.30 — «Н. Херля дуулана».

Улаан-Үдэ. 19.05 — «КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө». 19.35 — Телевизонно һонин 19.55 — «Комсомолой жэлнүүд» — пресс-конференци.

«Орбита». 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — Забһарлалга. 21.25 — «1976 онине үдэшэлгэ». КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, Социалис Ажалай Герой В. М. Чердинцев дамжуулга хүтэлнэ. 21.55 — «Арадай аялганууд» — концерт. 22.15 — «На руинах любви» — кинофильм (США).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.05 — «Эрдэм. Техникэ. Хүгжэлтэ». 19.35 — «Ажабайдалда һайн ябыт!». А. И. Лихачевай нэрэмжэтэ автомобилиин заводой залуу хүдэлмэришэдтэй уулзалга.

Улаан-Үдэ. 21.00 — «Ородой ой тайгын онтохонууд» — фильм-концерт. 1-дэхи хэһэг

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

Индекс 670000, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам. редактора — 2-66-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56-32, промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67-81, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н.04872.